Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 32 (8.922) * 1997 йил 17 март, душанба * Сотувда эркин нархда

УМУМХАЛҚ БАЙРАМИГА ҲОЗИРЛИК

14 март куни Вазирлар Маҳкамасида Наврўз байрамига тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш ташкилий қўмитасининг мажлиси бўлди. Уни республика Президенти Ислом Каримов бошқарди. Мажлисда тегишли вазирликлар, давлат қўмиталари, уюшмалар ва идоралар раҳбарлари иштирок этди.

Наврўз кейинги йилларда мамлакатимиз пойтахти Тошкент ва республикамизнинг барча шаҳар-қишлоқларида тантанали нишонланадиган бетакрор байрамга, қутлуғ анъанага айланиб қолди, деди Президент. Таъбир жоиз бўлса, бу Шарқ халқларининг, хусусан, ўзбек миллатининг нуфузли тарихий қадриятларидан биридир. Зеро, биз Наврўз боис баҳор нафасини, яшариш, янгиланиш завқини туямиз. Бунинг ўзига хос теран рамзий маъноси бор. Чунки инсон табиат билан уйғун ҳолда яшайди. Шу маънода Наврўз инсон ҳаётининг гўзал фаслидир.

Шўро замонида байрамлар кўп эди, ҳозир ҳам кам эмас. Лекин Наврўзнинг ўзига хос, бошқа байрамларга ўхшамайдиган жиҳати шундаки, у ҳар қандай мафкурадан, сиёсатдан ҳоли умумхалқ байрамидир. Шундай экан, байрамга тайёргарлик ҳам унинг ана шу табиатига мос бўлмоғи керак. Токи биз байрам тантаналарида одамлар юракда бор туйғуларини юзага чиқаришларига, интилишларини ифодалашларига, орзу-умидларини намойиш эта олишларига имконият яратиб берайлик. Байрам халқимиз руҳини кўтаришга хизмат қилсин, дея таъкидлади Ислом Каримов.

Наврўзда одамлар кайфияти ўзгача бўлади. Инсон руҳиятида қишдан чиқиб олдик, энди янги ҳаёт, меҳнат ва тўй онлари бошланади, деган туйғу яшайди. Кўкатларнинг пайдо бўлиши ҳам, сумалак ҳам омонлик ва тўкинлик белгисидир. Наврўз табиат учун ҳам, инсон учун ҳам янгиланиш фаслидир.

Ислом Каримов байрамга тайёргарлик ишларининг бориши билан қизиқар экан, халқимизда байрам арафасида ҳовли-жойларни, кўча ва маҳаллаларни обдон тозалаш, шаҳару қишлоқларимизга ўзгача файз бағишлаш одати борлигини қайд этди. Фақат бу борада фуқаролар йиғинлари оқсоқоллари, туман ва шаҳар ҳокимликлари бош-қош бўлиши, ҳашарга чиққанларга техника воситалари билан ёрдам беришлари лозим. Бу ишга қурилиш ва бошқа ташкилотларни ҳам жалб этиш керак.

Эҳтиёжманд оилаларга, ёлғиз қарияларга, ногиронларга ёрдам кўрсатиш, беморларни йўқлаш ҳам халқимизнинг азалий удуми. Ана шу ишни зиммасига олган вазирликлар, ташкилотлар ёрдам беминнат, айни пайтда сезиларли бўлишига аҳамият беришлари даркор. Меҳрибонлик уйлари, ногиронлар даволаниш масканларида ҳам байрам руҳи ҳукмрон бўлишига эришмоғимиз керак.

Ижодкорлар — ёзувчи ва рассомлар, кино ва телевидение ходимлари, журналистлар байрамимиз моҳиятини халқимиз, айниқса ёшлар онгига теран сингдиришлари лозим. Токи сурат ва тасмаларда, газета-журналларда одамларнинг бугунги ҳаётга муносабати, дилидаги ризолик туйғулари, мамнун чеҳралари муҳрланиб қолсин. Чунки бизнинг бугунги турмушимиз, байрамларимиз билан бутун дунё қизиқмоқда. Қолаверса, бу лавҳалар келгуси авлодларнинг мулкига айланади. Байрам шиорлари, биноларнинг безаклари, уларда фойдаланиладиган ранглар ҳам, ижро этиладиган куй ва қўшиқлар ҳам халқимиз руҳига мос бўлишига аҳамият бериш керак.

Мажлисда Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов, Ўзбекистон халқ шоири Э. Воҳидов, республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси бошқаруви раиси Ш. Темуров, «Ўзбекнаво» гастрол-концерт бирлашмаси бош директори А. Назаров, Алишер Навоий номидаги Миллий боғда ўтадиган байрам тантанаси бош режиссёри Р. Ҳамидов кўрилган масала юзасидан ахборот бердилар ва ўзларининг фикр-мулоҳазаларини билдирдилар. Байрам муносабати билан Миллий боғда янги саҳна бунёд этилди. Меҳмонлар учун 3200 жой ҳозирланди. Байрам кунлари пойтахтимизнинг Сайилгоҳ кўчасида, Амир Темур ва Мирзо Улуғбек хиёбони, Халқлар дўстлиги саройи ҳамда Алишер Навоий номидаги театр майдонларида ҳам кун бўйи шодиёналар давом этади. Сумалак ва ҳалим тарқатилади. Вилоятларнинг савдо кўргазмалари ишлаб туради.

Президент бу борадаги ишларни ниҳоясига етказиш, мавжуд муаммоларни зудлик билан бартараф этиш юзасидан мутасадди вазирлик, идора ва ташкилотлар раҳбарларига аниқ тавсиялар берди.

Мажлисда Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, ташкилий қўмита раиси И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчилари Т. Алимов, Ў. Раҳматов, Бош вазир ўринбосарлари А. Азизхўжаев, Д. Ғуломова, В. Чжен, К. Раҳимов қатнашди.

(ЎзА).

«Тошкентшаҳарпардозқурилиш» трести ишчилари бунёдкорлари шаҳримиздаги биноларга сайқал беришган. Улар яқинда Давлат мулк қўмитаси янги биносида пардозлаш ишиларини тугалладилар.

СУРАТДА: трест бош муҳандиси Ботир Ёдгоров пардозловчиларнинг бош муҳандиси Муҳиддин Пўлатов билан.

Рашид Галиев олган сурат.

Шарҳ

ЎЗБЕКИСТОН — НАТО: ТИНЧЛИК ЙЎЛИДА ҲАМКОРЛИК

12-14 март кунлари НАТОнинг Бош котиби Хавьер Солана Ўзбекистонда расмий ташриф билан бўлди.

Ўзбекистон минтақа тинчлигини таъминлаш ва мустаҳкамлаш учун жаҳондаги етакчи давлатлар, халқаро ташкилотлар билан ҳамкорлик муносабатларини ҳар томонлама ривожлантириш ва кенгайтиришга катта аҳамият бермоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ўтган йили Бельгия қироллигига ташрифи доирасида НАТО қароргоҳида Шимолий Атлантика иттифоқи Бош котиби Хавьер Солана билан учрашуви ҳам шу мақсадга хизмат қилди. Ушбу учрашув чоғида «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастури доирасида Ўзбекистон билан НАТО ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинган эди.

Ўтган йил охирларида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Мудофаа ва хавфсизлик масалалари бўйича қўмитаси раиси бошчилигидаги республика делегациясининг НАТО Ахборот ва матбуот бўлимининг таклифига биноан у ерга қилган сафаридан кўзланган мақсад ҳам Ўзбекистон билан НАТО ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастурида мамлакатимиз иштироки масалаларидан иборат бўлганди. Мазкур учрашувда таъкидланганидек, НАТОнинг асосий вазифаси — Европа хавфсизлигини таъминлашдир. Европа хавфсизлиги эса жаҳондаги бошқа минтақаларнинг хавфсизлигига, жумладан Марказий Осиё хавфсизлигига боғлиқдир. Зеро, Ўзбекистон Президенти кўпгина учрашувларда уқтираётганидек, хавфсизликнинг чегараси бўлмайди.

Ўзбекистоннинг НАТО билан ҳамкорлигининг ҳозирги кундаги умумий ҳолати ҳақида гапирганда шуни айтиш лозимки, республикамизнинг НАТО дастури тадбирларидаги иштирокида муайян силжиш мавжуд. НАТО вакилларининг фикрича, Марказий Осиёдаги мамлакатлар орасида Ўзбекистон «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастурининг энг фаол иштирокчисидир. Бундай тамойил Марказий Осиёда тинчлик ва барқарорликни сақлаш ишида Ўзбекистон ва унинг раҳбарияти ўтказаётган сиёсатнинг жиддийлигидан далолат беради.

Шунингдек, «Тинчлик йўлидаги ҳамкорлик» дастури доирасида ўзбекистонлик жангчиларнинг машқларига ҳам мутахассислар юқори баҳо беришди.

Жаноб Хавьер Солана Ўзбекистонга ташрифидан аввал Марказий Осиёнинг Қозоғистон ва Қирғизистон республикаларида бўлди. Ўзбекистондан кейин у Туркманистонга сафар қилиб, шу билан Марказий Осиё республикалари бўйлаб сафарини якунлади. НАТО Бош котибининг бу минтақага қизиқишининг сабаби нима, деган табиий савол туғилади. Гап шундаки 80-йилларнинг охирлари, 90-йилларнинг бошларида бутун дунё сиёсатида катта ўзгаришлар содир бўлдики, унинг натижаси ўлароқ жаҳоннинг қиёфаси ҳам ўзгарди. Собиқ иттифоқ ўрнида мустақил давлатлар пайдо бўлди. Европа бутунлай янги даврга қадам қўйди. Натижада Шимолий Атлантика ҳарбий иттифоқи фаолиятида ҳам ўзгаришларни амалга ошириш зарурати пайдо бўлди. НАТОга аъзо мамлакатлар давлат ва ҳукумат бошлиқларининг 1990 ва 1991 йиллардаги учрашувларида янги шароитга мос стратегия ишлаб чиқишга қаратилган бир қатор муҳим ҳужжатлар қабул қилинди. Бу янги стратегия НАТОга аъзо давлатларнинг коллектив мудофааси билан биргаликда ўзидан анча узоқда бўлган давлатлар билан мулоқот ва ҳамкорлик қилишни ҳам қамраб олади. Бунинг сабаби аниқ, чунки бугунги кунда ялпи хавфсизликка минтақавий хавфсизлик орқалигина эришиш мумкин. Ана шундай хавфсизликка эришиш мақсадида НАТОга аъзо мамлакатлар раҳбарларининг 1994 йилдаги Брюсселда ўтган олий даражадаги учрашуви чоғида «Тинчлик учун ҳамкорлик» дастури қабул қилинган эди. Ўзбекистон учун бундай ҳамкорлик минтақавий ва миллий хавфсизликни таъминлашга хизмат қилиши билан муҳим аҳамиятга эгадир.

— Шу йилнинг июль ойида, — деди журналистларга берган интервьюсида НАТО Бош котиби Хавьер Солана, — биз Атлантика минтақасида ҳамкорлик кенгаши тузишни режалаштирганмиз. Унга биз «Тинчлик йўлида ҳамкорлик» дастури доирасида татбиқ этилаётган барча лойиҳаларни киритамиз. У жуда кенг қамровли дастур бўлиб, унда барча истаган мамлакатлар иштирок этишлари мумкин. Мазкур кенгашнинг ташкил этилиши биз ҳамкорликда ишлаётган барча давлатлар тараққиётига ижобий таъсир кўрсатади. Ўзбекистон диёридаги учрашувларим эса ўтган йил куз ойларида Президент Ислом Каримов билан бўлган музокараларимизнинг мантиқий давоми бўлди.

Ҳа, бугунги кунда Афғонистондаги ва Тожикистондаги вазият беқарорлиги ҳеч кимга сир эмас. Бу эса ўз навбатида қўшни мамлакатлар хавфсизлиги учун ҳам хавф туғдирмоқда. НАТОнинг бугунги кундаги сиёсати маҳаллий ва этник можароларни бартараф этиш, тинчликни сақлаш, уюшган жиноятчилик, терроризмга қарши курашга қаратилган экан, Ўзбекистоннинг мазкур тузилма билан яқиндан ҳамкорлиги республикамиз хавфсизлигини таъминлашда муҳим омил бўлиб хизмат қилади.

Хайрулло НУРИДДИНОВ.

«Соғлом авлод учун» ҳукуматга қарашли бўлган халқаро хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлимининг пленуми бўлиб ўтди.

Соғлом авлод учун

БАРЧАНИНГ ЗИММАСИДАГИ ИШ

Унда жамғарманинг шаҳар бўлими раҳбари Раҳбар Раҳмонова бўлим фаолиятининг 1996 йил иш якунлари ва 1997-1998 йилларда фаолиятнинг асосий йўналишлари тўғрисида маъруза қилди. Йиғилишда тиббий муассасалар раҳбарлари, маҳалла фаоллари, аҳолига кўчма тиббий-ижтимоий патронаж хизматини кўрсатувчи жамғарма шифокорлари сўзга чиқиб, «Соғлом авлод учун» ҳаракатини янада кенгайтириш юзасидан таклиф-мулоҳазаларини билдирдилар.

Пренумда «Соғлом авлод учун» жамғармасининг раиси Гулнора Йўлдошева нутқ сўзлаб, ҳар томонлама камол топган авлодни тарбиялаш фақат шифокор ёки педагоглар иши эмаслиги, уни умумхалқ ҳаракатига айлантиришдаги вазифаларига тўхталди.

Пленумда Тошкент шаҳар ҳокимининг биринчи ўринбосари Адҳам Миржалилов ҳам сўзга чиқди.

Кино

ЮЛДУЗЛАР ТОШКЕНТДА ПОРЛАЙДИ

Тошкентда XII халқаро кинофестиваль ўтказилади. Республика Вазирлар Маҳкамасининг бу ҳақдаги қарори минглаб киномухлисларининг қувончига қувонч қўшди. Жаҳоннинг кўплаб мамлакатларининг энг яхши кино асарларини томоша қилиш, машҳур кино юлдузлари билан мароқли учрашувлар ҳақиқатан ҳам катта шодиёнадир. Мухбиримиз «Тошкентвидео» акционерлик жамияти раиси, кинофестиваль ташкилий қўмитаси аъзоси Абдурасул Абдуғаниевга бир нечта саволлар билан мурожаат этди.

— Абдурасул ака, ушбу XII кинофестивалига ҳар галгидек иштирокчилар кўп бўлса керак?

— Жаҳоннинг 53 мамлакатидан, шу жумладан АҚШ, Италия, Франция, Япония, Миср Араб Республикаси, Ҳамдўстлик мамлакатларидан азиз меҳмонлар ташрифини кутяпмиз.

— Кўлам қанча кенг бўлса, тайёргарлик кўриш ҳам шунга яраша бўлади?..

— Албатта. Кўпгина масалаларни ҳал этишга тўғри келади. Шаҳар ҳокимлиги зарур чора-тадбирларни кўряпти. Кинофестивалнинг шаҳар ташкилий қўмитаси тузилди. Шаҳар молия, ички ишлар, маданият ишлари бош бошқармалари, «Тошкентсавдо» аниқ топшириқлар олишди. Ушбу анжуманни юқори савияда ўтказишда аввалги кинофестивалларда орттирилган тажриба қўл келади. Ҳамма нарса юқори даражада бўлишига эришамиз. Чунки халқаро киноанжуманнинг юксак даражада ўтиши юртимизнинг обрўси ҳамдир.

— Кўплаб мухлислар ҳозирданоқ таҳририятга қўнғироқ қилиб, фильмлар қайси кинотеатрларда намойиш этилишини сўрашяпти...

— Тошкентда олтита кинотеатрни мўлжаллаганмиз. Алишер Навоий номли Санъат саройи, «Гагарин», «Нукус», «Қозоғистон», «Дўстлик», «Ватан» кинотеатрлари 600-800 ўринли бўлгани учун танлаб олдик. Ҳозир ҳаммасида тайёргарлик ишлари қизғин бошлаб юборилди. Қисқа муддатда улар қайта таъмирланади, ўриндиқлар қисман, зарур бўлса тўла алмаштирилади. Кинотеатрлар ҳудуди ораста[illegible]. Хуллас, нима [illegible] бўлса, барчаси амалга [illegible]. Барча юмушлар 1 [illegible] тугалланиши кўз[illegible].

— Буёкда [illegible] жойлаштириш [illegible] бор...

— «Шодлик» [illegible] ҳам 1 майга қадар тамом таъмирдан чиқарил[illegible], Германиянинг «Инпро» қурилиш фирмаси бу юмушни бажаряпти. Шунингдек «Ўзбекистон» меҳмонхонаси ҳам меҳмонлар учун ажратилади. Ҳозир бу ерда ҳам қизғин таъмирлаш ишлари кетяпти. Айни пайтда меҳмонларга шарқона хизмат кўрсатиш ҳақида ҳам ўйлаяпмиз.

— Киноанжуманда ўзбек киночилари ҳам иштирок этадилар, албатта...

— Ҳа. Лекин қайси фильмлар киноанжуманда намойиш этилади — ҳали маълум эмас.

— Ғолибларга ажратилган мукофотлар хусусида ҳам сўзласангиз...

— Бош мукофот «Олтин Семурғ» деб аталади. Киносанъатида миллий анъаналарни сақлагани ва ривожлантиргани учун «Хўжа Насриддин», энг яхши эркаклар роли учун «Олтин арча», энг яхши аёллар роли учун «Олтин лола», энг яхши дебютлар учун «Кумуш Семурғ» мукофотлари таъсис этилган.

— Киномухлислар анжуманга келтирилган фильмларнинг барчасини томоша қилиш имконига эга бўлишса керак?

— Шунга ҳаракат қиламиз. Ҳомийлар ҳам бор: «Экосан» халқаро жамғармаси, «Маҳалла» хайрия жамғармаси ҳозирданоқ бунга истак билдиришди.

— Энг охирги савол: киноанжуман қачон бошланади?

— 22 майда тантанали очилиб, 29 майгача давом этади.

Ҳадемай кунлар ўтиб, кино байрами ҳам бошланади. Ғолиблар аниқланади. Умид қиламизки, «Олтин Семурғ» юртимизни тарк этмайди.

Суҳбатдош Ғолиб МИРЗО.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Тошкентдаги «Интерконтинентал» меҳмонхонасида мамлакатимизга келган Бирлашган Араб Амирликлари ва Форс кўрфази давлатлари амалий доиралари вакиллари иштирокида бизнес-семинар бўлиб ўтди.

● Тошкент вилояти Зангиота туманидаги «Ўзбекистон дастгоҳсозлик заводи» ҳиссадорлик жамиятида Германиянинг «Ландтехник-Шенебек ГмбХ» фирмаси ҳамда республикамизнинг «Қишлоқхўжаликтаъмир» бирлашмаси билан қўшма корхона тузиш тўғрисида шартнома имзоланди. Унга кўра бу ерда Германиянинг «Марал-125» ем-хашак йиғиб оладиган машиналари йиғиладиган ва улар таъмирланадиган бўлди.

● «Соғлом авлод учун» жамғармасида Япония ҳукуматининг Ўзбекистон соғлиқни сақлаш муассасаларига 350 минг доллар миқдоридаги грант ажратиш тўғрисидаги битим имзоланди.

● Тошкентда Марказий Осиё республикалари ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимларининг уюшган жиноятчиликка қарши кураш олиб бориш масалаларига бағишланган халқаро семинар бўлиб ўтди.

● Тошкент шаҳар давлат солиқ бошқармасида АҚШнинг «Байренс-групп» вакиллари иштирокида ахборот марказлари ўртасида тажриба алмашишга бағишланган илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди.

● «Қорақалпоқ» хусусий фирмасининг эгаси Н. Ўтамбоев от қўшилган аравасида Ерни айланиб ўтишга қарор қилди. У икки океандан, 18 давлат ҳудудидан ўтиш ниятида. Сафаридан кўзланган асосий мақсад жаҳон жамоатчилиги эътиборини Орол муаммосига қаратишдир.

● Марказий банк республика банк тизимида халқаро андозаларга жавоб берадиган бухгалтерия ҳисоби жорий этилиши муносабати билан 17 ва 18 март кунлари тўловларни ўтказишда муайян қийинчиликлар рўй бериши мумкинлиги тўғрисида огоҳлантирди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Тожикистон ҳукумат қўшинлари ва мухолифатчилар қуролли бўлинмалари ўтган ой охирида халқаро ташкилотлар ва журналистлардан иборат 15 кишини гаровга олган Баҳром Садиров ҳамда унинг 19 нафар жангари шерикларини қўлга олдилар.

● Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев Бош вазир Акежан Кажигелдинга 10 апрелга қадар маошлар тўлаш юзасидан қарзларни узиш юзасидан қатъий талаб қўйди. Акс ҳолда ҳукумат бошлиғи истеъфога чиқарилиши тўғрисида огоҳлантирилди.

● Чеченистон президенти Аслан Масхадов республикада фақат маҳаллий телевидение кўрсатувлари намойиш этилиши тўғрисида кўрсатма берди. Бу қарор диний қонун-қоидалар талаби билан изоҳланмоқда.

● Россияда шу йилнинг биринчи чорагида саноат ишлаб чиқариши 3,6 фоизга камайиши тахмин этиляпти. Ишлаб чиқаришнинг қисқариши, айниқса, бинокорлик материаллари, ўрмон, ёғочни қайта ишлаш ҳамда целлюлоза-қоғоз саноатларида юқори (13-13,6 фоиз) бўлиши кутиляпти.

● Собиқ генерал, ўз вақтида Россия Хавфсизлик кенгашининг котиби вазифасида ишлаган Александр Лебедь ўзининг Россия халқ-республика партияси биринчи қурултойида ҳозирги маъмурлар ҳамда коммунистлардан ўзгача «учинчи куч» ҳаракати ташкил этилганлигини маълум қилди. Унга ўндан ортиқ сиёсий партиялар ва ҳаракатлар бирлашди.

● Россия Президенти Борис Ельциннинг куёви Валерий Акулов «Аэрофлот-Россия халқаро ҳаво йўллари» ҳиссадорлик жамияти бошқарувининг раиси этиб сайланди. У мутахассислиги бўйича самолёт штурманидир.

ХОРИЖДА

● Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Хавфсизлик кенгаши халқаро ҳамжамиятнинг Тожикистондаги кузатувчиларининг бу ерда бўлиш муддатини 15 июнгача узайтирди.

● БМТ Бош ассамблеяси Исроилнинг Фаластин мухторияти ҳудудида, шу жумладан Шарқий Қуддусда яҳудийлар учун турар жойлар қуриш тўғрисидаги қарорини ноқонуний, деб баҳолади. Бу резолюцияга фақат АҚШ билан Исроил қарши овоз бердилар.

● АҚШ ва Россия президентларининг Финляндия пойтахти Хельсинкидаги учрашувлари 19 мартдан 20 мартга кўчирилди. Бунга АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг гольф ўйнагани борган дўсти Грег Норман уйи зинапоясида йиқилиб тушиб, ўнг оёғи тирсагининг синиши сабаб бўлди. Билл Клинтоннинг оёғи Вашингтон яқинидаги Ҳарбий-ҳаво кучлари госпиталида операция қилинди. Врачларнинг айтишича, у икки ой қўлтиқтаёқда юриши керак бўлади.

● Европа Иттифоқи бугун Албания пойтахти Тиранага ўз вакилларини юборишга қарор қилди. Кеча Тиранада ҳукумат вазиятни бирмунча барқарорлаштиришга муваффақ бўлган бўлсада, бу ердаги хорижий ваколатхоналар ходимлари Албаниядан олиб чиқиб кетилди. Мамлакатнинг бошқа ҳудудларида ҳали ҳам исёнчиларнинг бошбошдоқликлари давом этяпти.

Шахмат

ЗЎРЛАР ОРАСИДА ҲАМ ЗЎР

Илгари газетамизда ёш, умидли шахматчимиз Рустам Қосимжоновнинг Франциянинг Капелла де Гранде шаҳрида ўтказилган халқаро турнирдаги катта муваффақияти ҳақида хабар бергандик. Ушбу турнирдан сўнг Рустам Франциянинг Тулуза шаҳрида 100 га яқин кучли шахматчилар иштирок этган халқаро мусобақаларда дона сурди. Шуниси қувонарлики, Р. Қосимжонов юқоридаги мусобақада ҳам ҳурмат шоҳсупасининг энг юқори поғонасидан жой олиб, ўзбек шахматчилари довруғини яна бир карра оламга ёйди.

Бангладешдаги халқаро мусобақаларда қатнашган ҳамюртларимиз Д. Қаюмов ва С. Йўлдошевлар турнир жадвалининг ўрталаридан ўрин олишди. Бироқ энг муҳими, бу Бангладешдаги нуфузли турнирда ўзбек шахматчиларининг дастлабки қатнашуви бўлиб, эндиликда шахмат усталаримиз мазкур мусобақаларда мунтазам иштирок этадиган бўлишди.

Қашқадарё вилоятининг Қарши шаҳрида эса 19-30 март кунлари болалар ва ўсмирлар ўртасида республика биринчилиги баҳслари бўлиб ўтади. 10, 12, 14, 16, 18 ёшлилар гуруҳлари ўртасида 100 дан ортиқ ўсмирлар ва қизлар иштирок этадиган ушбу биринчиликнинг барча ғолиблари келгуси Осиё ва жаҳон биринчиликларида қатнашиш учун йўлланма оладилар.

Мамажон МУҲИДДИНОВ.

ДИҚҚАТ!

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси давлат корхоналари, қўшма корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, хусусий фирмалар раҳбарларига ўзининг қуйидаги янги реквизитларини билдиради: ҳисоб рақами — 20210000300496524001, МФО 00401, «Алоқа банк» акционерлик алоқа тижорат банки.

Шаҳарлараро ва халқаро телефон сўзлашувларига ҳақ тўлаш учун: ҳисоб рақами — 20210000700496524003. МФО 00401, «Алоқа банк» акционерлик алоқа тижорат банки.

Ҳисоб гуруҳининг телефонлари: 33-35-63, 54-82-80, 33-58-82, 33-56-27.

Тошкент шаҳар телефон тармоғи ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

ТАБИАТ ВА ИНСОН

№ 2 (63) Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг саҳифаси.

Ибрат

КЎЗ ҚУВНАЙДИ

Ихтисослаштирилган таъмирлаш ишлаб чиқариш корхонасининг марказий базасига бораётганда «Бу ҳам жарима тўлаётган корхоналарнинг биттаси бўлса керак», деб ўйловдим. Корхона бош муҳандиси — ораста кийинган, кулиб турган Убайдулла Муҳамедовни кўриб, халқимизнинг бир мақоли ёдимга тушди: «Ранг кўр, ҳол сўр». Иши ҳам ўзи каби ораста бўлсайди, деган фикр хаёлдан ўтди.

— Убайдулла Абдуллаевич, корхонада табиатни муҳофаза қилиш бўйича қандай юмушлар олиб бориляпти? — деб сўрадик.

— Аввало корхонамиз ҳақида, — сўз бошлади бош муҳандис, — 6 та цехимиз бор. Энг масъулиятлиги бу қуюв цехи, чўян, бронза, алюминийдан улкан насослар қуйилади. Улар сув хўжалигида ишлатилади. Биласиз, насослар сувларни ҳайдашда муҳим аҳамиятга эга. Корхонамиз Ўзбекистонда эмас, ҳатто Марказий Осиёда ягона.

Қуюв цехида сув билан чиқиндиларни ювиш ҳамда тозалаш қурилмаси бор. Бунда барча чиқиндилар шу қурилмага келтирилади, сув билан ювилади, ишлатилган сув икки карра тозаланади. Сўнгра яна фильтрга қайтарилади.

— Айланма сув таъминоти тизими йўлга қўйилган экан-да?

— Ҳа, шундай, — давом этди Убайдулла ака. — Махсус жойга йиғилган қуйқаларни вақти-вақти билан олиб чиқиб ташлаймиз. Қуюв цехида шундай қурилмаларнинг иккитаси ишлаб турибди.

— Сувни неча фоиз тозалайди бу қурилма?

— 95 фоиз, — деди бош муҳандис. — Бошқа қуруқ ҳавони тозалайдиган ускуналар — скрубберлар ҳам бор. Улар асосан ёғочни қайта ишлаш цехига ўрнатилган. Ҳавога чиқаётган чиқиндиларни ушлаб қолиш даражаси 65 фоиз. Шуни айтиб қўяй: ҳали бирор марта мумкин бўлган меъёрдан ошмадик.

Кейин у табиатни муҳофаза қилиш бўйича барча ёзишма, хулосалар жамланган китобни олдимга келтириб қўйди. Уни варақлаб чиқиб, табиатни муҳофаза қилиш шаҳар қўмитаси томонидан билдирилган биронта жиддий эътирозга дуч келмадим.

— Шундан билиб олаверинг, табиатни муҳофаза қилиш ишига муносабатимиз қанақалигини, — кулди бош муҳандис.

Корхона ҳовлисини айланар эканмиз — унинг ҳудуди 13 гектарни ташкил этади — улкан қарағайлар, яшил арчалар, чинорларни кўриб кўзим қувнади. Бир қарич бўш ер йўққи, ниҳол экилмаган, кўкаламзор қилинмаган бўлса.

— Ҳар йили Наврўзда катта ҳашар ўтказамиз, — изоҳ берди бош муҳандис. — Юзлаб ниҳоллар экамиз, қуриган дов-дарахтларни кесамиз. Қолаверса, бу сўлим гўшаларда ишчиларимиз туш пайтида ҳордиқ чиқарадилар. Куни кечагина ўтказилган ҳашарда корхонамиз ташқарисидаги йўл четларини ораста қилиб қўйдик. Юз тупга яқин кўчат экдик. Дов-дарахтларни парваришлайдиган махсус боғбонимиз бор. Ольга Архипова исмли қизимиз табиат муҳофазасига бош-қош. Жуда жонкуяр, ўз ишини яхши билади.

Корхонанинг ичкарисида ҳам, ташқарисида ҳам озодалик, осойишталик ҳукм сурарди. Ўз ишини пухта билган, ҳар нарсани ўз вақтида бажарган ташкилотда шундай бўлади. «Шаҳримизда шундай корхоналарнинг сафи тезроқ кенгайсин», деб астойдил ният қилдим.

Темур УБАЙДУЛЛО.

Лойиҳалаш

ЕТТИ ЎЛЧАБ БИР КЕСИНГ

Маълумки, қурилишлар лойиҳалари экологик экспертизадан ўтаётганда «Корхонанинг, ташкилот ва иншоотнинг қурилишига тасдиқланган лойиҳа-смета харажатлари ҳамда таркиби, ишлаб чиқиш тартиби йўриқлари»; «Давлат экспертизасидан ўтказиш тартиби» ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асос қилиб олинади. 1996 йилнинг 11 ойи давомида 250 лойиҳа кўриб чиқилди. Улардан 225 таси маъқулланди, 17 таси қайта ишлаш учун юборилди, 7 та лойиҳа эса рад этилди. Кўриниб турибдики, экологик экспертиза бўлими ўз ишига жиддий муносабатда бўляпти. Шунга яраша қўмитамизнинг махсус ҳисоб-китоб рақамига тушган маблағ ҳам ошиб боряпти.

Ўтган йилда Давлат экологик экспертизасининг 3 марта кенгаши ўтказилди. Мураккаб лойиҳаларни кўздан кечириш учун бошқа ташкилотлардан 38 та экспертлар жалб этилди. Улар орасида мутахассислар, олимлар, тадқиқотчилар бор. Шаҳар миқёсида қурилаётган иншоотларнинг барчаси экологик экспертиза бўлимидан ўтишига эришишга ҳаракат қиляпмиз ва бунга эришяпмиз ҳам.

Фаолиятимиз давомида шаҳримиздаги банкларни Давлат экологик экспертизаси маъқуллаган хулосалари бўйича мижозларга кўрсатаётган хизматини ҳам кўздан кечирдик. «Саноатқурилишбанки»нинг шаҳар бўлими, унинг шаҳримиз барча туманларидаги шохобчалари, республика тижорат «Тадбиркорбанк», «Ўзмевасаноатбанк», «Инвестбанк», «Пахтабанк», «Ўзавиабанк» ҳиссадорлик тижорат банклари, «Ўзгеологбанк», «Ўзбексавдо» банки, «Ғаллабанк» ва бошқалар шулар жумласидандир. Уларнинг хусусан, «Саноатқурилишбанки»нинг шаҳар бўлими, унинг туманлардаги шохобчалари ўз фаолияти давомида шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг баённомаларига амал қилган ҳолда ишлаётгани қувонарли ҳолдир. Лекин тижорат банклари мижозларга ҳисоб-китоб рақами очаётганда уларнинг иш фаолияти баёнини талаб қилаётгани, экологик экспертиза хулосаси сўрамаётгани маълум бўлди. Бундай ҳоллар ўйлаймизки келгуси баҳамжиҳат ишлашимиз жараёнида барҳам топади.

Экологик экспертиза бўлимига келаётган лойиҳаларни таҳлил қилиш шуни кўрсатдики, кўпгина янги ишланмалар корхоналарда амалда бўлган қонун-қоидаларга эътибор бермасдан расмийлаштирилган, ишга тушириб юборилган. Шундай корхоналарга Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси люминисцент лампаларни зарарсизлантириш участкасида, Тошкент шаҳар нур корхонасининг термозарарсизлантириш УРП-2 М қурилмасида, «Файз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг гальваник оқава сувларни тозалашда сульфидли технологияни ишлаб чиқаришга татбиқ этишда кўришимиз мумкин. Бундай ўзибўларчилик, эътиборсизлик қимматга тушиши мумкинлигини асло эсдан чиқармаслик керак.

Экологик экспертиза бўлимига электр энергия, айрим ҳолларда газ билан ишлайдиган митти новвойхона, тикув-бичув ва қандолат маҳсулотлари ишлаб чиқариш объектлари лойиҳалари, шлакблок ишлаб чиқарувчи, бозорларни қуриш ва қайта қуриш, савдо расталари барпо этиш, ёнилғи қуйиш тармоқлари қурилиши ва шунингдек бошқа қурилишлар лойиҳалари келиб тушди. Биз барча лойиҳаларга юртимизда амалда бўлган қонун-қоидалар асосида ёндошдик, холис баҳо беришга интилдик. Лекин қўшма, кичик корхоналарнинг барчаси экологик экспертизага жалб этилмаган. Бунинг учун назоратчиларимиз яна ҳам кўпроқ жон куйдиришлари керак, албатта.

Экологик экспертизадан ўтган, маъқулланган лойиҳалар шаҳримиз табиатига зарар етказмасликни таъминлашда муҳим рол ўйнайди. Буни унутиш мумкин эмас. Шундай қилайликки, ҳар битта қурилиш лойиҳаси экологик экспертизада ўз ўрнини топсин. Шунда ортиқча сарф-харажат ҳам, асаббузарликлар ҳам, табиатга зарар етказиш ҳоллари ҳам юз бермайди. Ахир халқимизда «Етти ўлчаб бир кес» деб бежиз айтилмаган.

Шукур ҲИДОЯТОВ,
шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси экологик экспертиза бўлими бошлиғи.

АСР ОШГАН

Йўлингиз тушиб, Бобур номли боққа кирган бўлсангиз, бу ажойиб масканнинг бунёд бўлиши тарихи билан қизиққанмисиз?

Боғнинг тамал тоши 1870 йилда қўйилган. Ўшанда генерал-губернатор К. П. Кауфман ўз чорбоғини шу ерда бўлишини хоҳлаганди. Шу муносабат билан чорбоғ атрофи пахса девор билан ўралган. Чорбоғни уч қисмга бўлишган. Бу ерда ҳатто отхона бўлган, иккита катта ҳовуз қазилган, беҳисоб дов-дарахт, гуллар, буталар экилган. Эман, каштан, қарағайлар боққа ҳусн бериб, кўкка бўй чўзиб турган. Ўша кўчатлардан бизнинг кунларгача тўртта юз ёшдан ошган чинорлар етиб келди.

1932 йилда чорбоғ ўрнида «Тўқимачи» маданият ва истироҳат боғи барпо этилди. Кейинроқ боққа С. М. Киров номи берилди. 1992 йилдан эса буюк темурийзода — Бобур номи билан атала бошлади.

Боғда ҳозир кўплаб аттракционлар, дискотека, соққахона, болалар майдончалари, спорт-соғломлаштириш мажмуи бор. Боққа кираверишда арксимон дарвоза қурилган. Шу ердан чўзилиб кетган хиёбоннинг икки томони яшил деворлар билан ўралган дарахтлар қад ростлаб кўрк бағишлайди. Ён томондаги йўлкаларнинг икки тарафида каштанлар яшнаб туради. Улар гуллаганда, кўрган кўзни яшнатади. Умуман боғда 22 турдаги 3000 туп дарахт мавжуд.

Бобур номли боғ нафақат Яккасарой тумани меҳнаткашларининг, балки барча ҳамшаҳарларимизнинг ҳам севимли масканидир. Унинг ҳудудида жойлашган «Тинчлик боғи» кўпчиликни ўзига хослиги билан мафтун этади. «Тинчлик боғи»га чинор, шумтол, заранг, акация каби ноёб дарахтлар алоҳида кўрк, соя-салқин бахш этади.

ШОИР НОМИДА

1966 йилги зилзила ҳамшаҳарларимизнинг ёдидан чиқмаса керак. Ўша йилларда Тошкентда йўлдош шаҳар Сергели, Фарғонада Қиргулини тиклаш ишлари бошлаб юборилганди.

Сергелини бунёд этиш жараёнида муҳим қурилиш ашёси — гравит қазиб олина бошланди. Тез кунда жуда катта чуқур ҳавза пайдо бўлиб қолди. 1967 йилнинг баҳор кунларидан бирида «Октябрь инқилобининг 50 йиллиги шарафига» шанбалик ўтказилди. Шанбаликда раҳматли Шароф Рашидов иштирок этди. Ҳавза ўрнида Сергели аҳолиси учун кўл, унинг атрофида эса хиёбон ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилинди. Ҳавзанинг қирғоқлари мустаҳкамланди. Минглаб туп қайрағоч, чинор, қорақат, заранг, мажнунтол сингари дарахт, бута ниҳоллари ўтқазилди. Ҳозир бу ерда 20 турдаги 3500 туп дов-дарахтлар бор. Боғ ҳудуди ўраб олинди. Бир нечта хиёбонлар ташкил этилди.

Гўшалар

Боғ манзараси баҳорда жуда мафтункор бўлиб кетади. Хиёбонлар, яшил йўлаклар яшнаб кетади, гуллар қийғос очилади, дарахтлар гуллайди. Шунда боғнинг айланмасини ўраб турган яшил йўлаклардан юриб, киши роҳатланади.

Боғ ҳудуди 26 гектарни ишғол этган. Шунинг 4 гектарини кўл эгаллайди. Турли аттракционлар болалар ва ёшлар хизматида. Бу ерда доимий равишда адабиёт, санъат намояндалари билан ижодий учрашувлар, миллий байрамлар, оммавий сайиллар ўтказилади.

Мазкур боғ 1993 йилдан бошлаб оташнафас ўзбек шоири Усмон Носир номи билан атала бошлади.

БОЛАЛАР МАСКАНИ

Болалар — бизнинг келажагимиз! Барча яхши нарсалар — болаларга! Ушбу шиорлар инсоният бор экан, ҳамиша жаранглайди. Мирзо Улуғбек тумани «Яланғоч» даҳасидаги манзарали қарағайзор кўп йиллардан буён Валя Котик номли пионерлар лагери бўлиб келган эди.

Қарағайзор йил сайин кенгая борди. Янги-янги манзарали дарахтлар экилиб, гулзорлар барпо этилди, хиёбонлар бунёд бўлди. 1968 йилда соя-салқин пионерлар лагери ўрнида Валя Котик номли маданият ва истироҳат боғи ташкил этилди. Бу пайтда унинг ҳудуди 14 гектарга етган, 10 гектарини яшил майдонлар эгаллаганди. Боғдаги 30 турдан ошиқ, 2,5 минг туп чинор, заранг, грек ёнғоғи, қорағат олхўри, арча арғувоң каби дарахтлар, турфа хил гуллар кўзингизни қувнатиб, дилингизга роҳат бахш этади.

Ҳар бир боғда бўлгани каби, бу ерда ҳам маданий тадбирлар мунтазам ўтказиб келинади. Айниқса, Мирзо Улуғбек туманида жойлашган мактаб ўқувчиларининг ёзги таътилдаги тадбирлари кўплаб ўтказилади. Айнан болаларнинг истак-хоҳишлари билан боққа 1992 йилда болалар шоири Зафар Диёрнинг номи берилди.

Соя-салқин гўша қучоғи ҳамиша болалар учун мунтазир.

Ким ФАТТОҲОВ,
шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчиси.

Ҳамал кириши билан ерлар юмшаб, кунлар илий бошлайди. Ёшу қари боғчаларда, кўчаларда, ҳовлиларда тозалаш ишларини бошлаб юборишади. Айниқса кўчат экиш мавсумида мевали, манзарали дарахтлар кўплаб экилади. Халқимизнинг бу савобли анъанаси бу йилги баҳорда ҳам уюшқоқлик билан ўтказилмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Назм

ГУЛ БЎЛИБ КЎКСИНГДА ОЧИЛСАМ...

***

Гавжум хиёбонларда
Ҳувуллаб қолди,
Йўлакларда мудрар сокинлик.
Бирдан,
Япроқчалар куйлаб юборди,
Энди дарахтларга ўтди ҳокимлик!
Сабо қанотида қўшиқлар сарин,
Ранглар мавжланади талошиб чирой.
Оҳиста бошлайди юлдузлар сайрин,
Шаффоф булоқларда чўмилган ҳилол.
Борлиқнинг чеҳраси борар товланиб,
Минг бир наво уни кўмиб ташлади.
Туннинг уйқуларин кетарлар бузиб,
Масъуд дарахтларнинг севинч ёшлари!

***

Шамол,
Қуюқлашар қўнғир булутлар,
Олмос чақин тунни қамчилаб ўтди.
Дув-дув тўкилдилар томчи кўз ёшлар,
Уфқнинг чеҳраси қорайиб кетди.
Маъюс аёл каби чўмиб хаёлга,
Узун сочларини ўрар табиат.
Унга эрталардан сўйлаб ҳикоя,
Гулгун юзларидан ўпарди ҳаёт.
Бу бир тасаллими, ё ҳадик бесўз
Интиқ юракларга киради оқиб.
Атрофда шивалар,
Соғинтирган кўз,
Энди борлиқ уни ичар ютоқиб...

***

Тонгларнинг зумуррад нурига
Йўргаклаб
Сен мени улғайтдинг.
Кўзимнинг минг бир хил рангида
Ардоқлаб,
Сўнг, сени улғайтдим!
Моҳитоб ёлворди бергин деб,
Юлдузлар пинжимга тиқилди.
Кеч ундан, мен билан юргин деб,
Қуёш оёгимга йиқилди.
Чаманлар яйрайди бағрингда,
Баҳори, ёғлари — гуногун.
Мен ҳам бир гул булиб кўксингда
Очилсам,
Йўқ эди армоним!

Гулчеҳра ЖАМИЛОВА.

Бугун одамларимизда илдиз отган лоқайдлик хусусида сўзламоқчиман. Айниқса, табиат муҳофазаси бобида бу қимматга тушиши мумкин.

Муаммо

ТОМОШАБИН БЎЛИБ ТУРА БЕРАМИЗМИ?

Шу йилнинг февраль ойида шаҳримизнинг Малик Қаҳҳор кўчасида фавқулодда ҳодиса рўй берди. Юк машинаси — унинг устига ишлатилган заҳарли кислота ортилган экан. (Шуни айтиш кераккки, юк ортишда техника хавфсизлигига мутлақо эътибор берилмаган) — катта тезликда бурилишда қайрилган. Оқибатда ҳар бири 300 литрдан келадиган икки шишабочка ағдарилиб тушган, синган. Кислота эса кўчага оқиб кетган. «Қизилтепагеология», «Гидрометмарказ» лабораториялари зудлик билан текширув ўтказиб, кислота ишлатилган, 5 фоизли эканини аниқлади.

Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасига хабар етиб келганида соат 15.00дан ошган эди. Дарҳол қўмита раиси бошчилигидаги тезкор гуруҳ воқеа содир бўлган жойга етиб келди. Зарур чора-тадбирлар кўрилди. Юнусобод тумани ҳокимлиги, ўт ўчирувчилар қисми, Ички ишлар бошқармаси, тегишли мутасадди ташкилотлар ҳам оёққа туриб, жонбозлик кўрсатишди. Дастлабки юмушлар тугагач, кислотанинг оғир оқибатларини батамом тугатиш борасидаги келгуси ишлар режаси тузилди: ариқларни тозалаш, ерларни зарарли кислотадан ҳолилаш каби тадбирлар бошлаб юборилди.

Бахтимизни қарангки, кислота одамларга ҳеч қандай зиён-заҳмат етказмаган. Воқеа содир бўлганида яқин ён-атрофда ҳеч ким бўлмаган. Ваҳоланки, бу ердан 100 метр нарида мактаб, аҳоли яшайдиган кўп қаватли уйлар бор. Болаларда ҳам ҳеч қандай таъсир аломатлари йўқлигидан хурсанд бўлдик.

Воқеани ўз кўзи билан кўрганларнинг айтишича, ҳодиса соат 12 да рўй берган. Қўмитага эса хабар уч соат кечикиб етиб келган. Энг ажабланарлиси, машинанинг номерларига, қанақалигига, қайси ташкилотга тегишли эканига ҳеч ким эътибор бермаган. Албатта, бу иш билан ҳозир МХҲ ва ИИБ ходимлари шуғулланяпти, айбдор албатта топилади.

Бизни ҳайратга солгани бўлиб ўтган воқеани — биронта одам жиддий қабул қилмагани, томошабин бўлиб қараб тураверганидир. Агар одамлар жон куйдириб, машина ҳайдовчисини, номерини аниқлашиб, дарҳол хабар беришганида эди, ҳодиса оқибатлари дарҳол барҳам топарди. Фақат бугина эмас одамлар бошқа воқеаларга ҳам бефарқ муносабатда бўлишяпти. Бўлмаса Амир Темур кўчаси бўйлаб (шундоққина Юнусобод тумани ҳокимлиги ёнида) машиналарни ювишга қаршилик кўрсатиб, аллақачон бонг уришмасмиди? Кир ювиш воситалари билан ифлосланган сувлар каналларни булғаб ётибди.

Бўлаётган воқеаларга шунчалар бефарқлик билан қарасак билмадим, кўзлаган мақсадимизга — Тошкентни табиати гўзал шаҳарга айлантиришга қачон эришамиз?!

Шавкат ЭРГАШЕВ,
табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси раисининг ўринбосари.

Сув ҳақида гап борганда, киши кўз ўнгига зилол оби ҳаёт келади. Хўш, шундай ноёб неъматга Ҳамза туманида эътибор қандай?

Ажабо

ОҚАВА ҚАЁҚҚА ОҚЯПТИ?

Туман шаҳримизнинг саноати ривожланган ҳудудларидан бири ҳисобланади. Тумандан Салор, Қорасув, Баротхўжа, Пулемас сингари каналлар оқиб ўтади. Бу ерда давлат корхоналари, қўшма, кичик корхоналар фаолият кўрсатиб келмоқда. 38 та корхонада артезиан қудуқларидан олинган сувлардан фойдаланилади. Айтиш мумкин корхоналар имкони борича табиат муҳофазасига эътибор ажратмоқдалар. Буни қуйидаги рақамлардан ҳам билсак бўлади: ўтган йили 10 миллион 713 минг сўмлик сув муҳофазасига оид тадбирлар ўтказиш кўзда тутилганди. Амалда 12 миллион сўмлик иш бажарилди. Очиқ сув ҳавзаларига келиб тушувчи иккита чиқинди сув манбаларини тугатиш режаланган эди. Амалда эса «Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамияти оқавалари шаҳар канализациясига уланди. Шу тариқа йилига 2.190 минг кубометр оқавалар каналларни ифлослантирмайдиган бўлди. 2,5 минг кубометр тоза сув тежаб қолинди. Қорасув каналига келиб тушадиган ариқлар тозаланди. Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси «А» ҳудудида омборхона қурилиши тугалландию, афсуски, «Б» ҳудудидаги гальваник участкани тозалаш чоралари кўрилмади.

Сувга бўлган бундай кўнгилсиз муносабатни «Тошқишлоқмаш» ҳиссадорлик жамиятида ҳам кўришимиз мумкин. Бу ерда Салор каналига келиб тушувчи иккита катта чиқиндилар манбаси тугатилмаган. Оқибатда каналга 519 минг кубометр ифлос сувлар қўшилиб кетяпти. Агар шу иш бажарилганида 319 минг кубометр тоза сув бошқа мақсадларга ишлатилган бўларди. Ушбу тадбир 1995 йилдан бери галга солиб келиняпти. «Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамияти «Тошқишлоқмаш» билан биргаликда лойиҳалар тузди. Улар қўмитамиз экологик экспертизасидан ўтказилганди...

Темир-бетон буюмлари заводи, Тошкент уйсозлик комбинатида айланма сув таъминоти йўлга қўйилгач, аҳвол ижобий томонга ўзгарди. Пулемас ариғига келиб тушадиган беҳисоб оқавалар ҳам камайди.

«Ўзбек қоғози» ҳиссадорлик жамияти канализация тармоғи ишга тушгач, кўпгина корхона ва ташкилотларнинг (1-Тошкент давлат тиббиёт институти, «Довуд» жамоа корхонаси, «Олтин бошоқ У» акционерлик жамияти) оқава сувлари ҳам унга уланди. Бу ўз навбатида Баротхўжа ҳамда Салор каналининг сувлари бир қадар тозаланишига олиб келди.

Шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси бу муаммоларга ҳамиша жиддий муносабатда бўлиб келмоқда. 1996 йил давомида «Ўзэлектркабелсавдо» корхонаси, Паркент бозори, Янгиобод даҳасидаги гузар, Қўйлиқ бозоридаги кичик новвойхона, «Тошкентдонмаҳсулот» сингари корпорацияларнинг янги қурилаётган, қайта қуриладиган бинолари лойиҳаси экологик экспертизанинг ижобий хулосасини олди. Лекин Тошкент шампан винолари заводи, «Тошқишлоқмаш» ҳиссадорлик жамияти ёнилғи омбори ва бошқа қурилишларнинг лойиҳаси қайта ишлаш маромига етказиш учун юборилди. Бу юмушларнинг барчаси ягона мақсад — туман ҳудудидаги сувлар тоза бўлиши учун қилинаётганини барча англаб етиши керак.

Сув муаммолари билан бир қаторда атмосфера ҳавоси ҳақида ҳам гапириб ўтишимиз жоиз. Сабаби ҳа[illegible] чиқарилаётган зарарли чи[illegible]камаймасдан аксинча кў[illegible]моқда. Бир қараганда [illegible] кетаётганга ўхшайди[illegible] ҳавога зарарли м[illegible]илиши салкам 14 т[illegible]и. Бунда асосий о[illegible] муҳофаза қилиш т[illegible]нинг ўз вақтида бажарил[illegible] бўлди. Тумандаги корхоналар ҳаво тозалигига бағишланган 44 та тадбир ўтказдилар. Уларга салкам 10 миллион сўм сарфланди. Янги ҳаво тозаловчи қурилмалар, ускуналар ўрнатилди. Эскилари таъмирланди. Агар синчиклаб кўриб чиқадиган бўлсак «Тошқишлоқмаш» ҳиссадорлик жамияти қуюв цехида вагранка ўрнига печь; «Тошмартег» очиқ турдаги ҳиссадорлик жамиятида сув билан тозалаш ускунаси, «Олтин бошоқ У» да эса тегирмони ҳаво босими билан ишлайдиган тизим ишга туширилди. Бундай ижобий ишларни мамнуният билан тилга оламиз, албатта. Лекин «Ўзвентиляциясаноат» корхонаси, «Физика» илмий ишлаб чиқариш бирлашмаси, 2-темир-бетон заводи сингари кўплаб корхоналар атроф-муҳит муҳофазасига эътибори етарли даражада эмаслиги кишини ранжитади. Кўпгина корхоналарда ҳатто ускуналар, уларга тегишли бўлган ҳужжатлар расмийлаштирилмаган. Бунинг устига транспорт корхоналарининг бепарволиги туфайли носоз машиналарнинг кўчаларда кўплиги ҳам муаммо устига муаммо туғдиради.

Мақсад шаҳримиз об-ҳавосини, сувини тоза сақлаш экан энг аввало ўзимизнинг масъулиятимизни сезишимиз, ҳис этишимиз зарур. Ана шундагина нафақат Ҳамза туманида, балки шаҳримиздаги барча туманларда иш кўнгилдагидек бўлади.

Раъно НЕЪМАТУЛЛАЕВА,
Вячеслав ПАСЕЧНИК,
шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси назоратчилари.

Санъат

ИСТЕЪДОДЛАР ИЗЛАНМОҚДА

Ўзбек эстрадаси, унинг бугуни, эртаси қандай бўлиши керак? Эстрада жанрини янада ривожлантириш, элимизга манзур бўладиган янги-янги асарлар яратиш муаммолари хусусида ижодий суҳбат, баҳс-мунозаралар бўлиб ўтмоқда. Эътиборли жойи шундаки, бундай мулоқотларда профессионал санъаткорлар қаторида қўшиқ шинавандалари ҳам қатнашмоқдалар.

«Ўзбекнаво» концерт бирлашмаси ташаббуси билан «Туркистон» саройида ўзбек эстрада ва қизиқчилик санъатини ривожлантиришга бағишланган бадиий кенгаш йиғилиши бўлиб ўтди. Унда бугунги кунда ўзбек эстрадасига кириб келаётган ёш ижрочиларнинг куй ва қўшиқлари тингланди, муҳокама этилди.

Қўшиқчилигимизнинг бугунги аҳволи қанақа?

Бадиий кенгаш қатнашчилари бу ҳақда ўз фикрларини билдирдилар.

Ўлмас САЙИДЖОНОВ, Ўзбекистон халқ ҳофизи:

—Ҳар соҳада бўлгани каби, мусиқа илмининг ижро санъатининг ҳам ўз қонун-қоидалари, сир-асрорлари бор. Мусиқа — жон озуғи, деймиз. Агар у қалбдан ҳис этилиб ижро этилса, қалбга етиб боради. Демоқчиманки, қўшиқчиликда унинг ижрочисини топиш ҳам муҳим. Афсуски, баъзи ҳолларда бу ишга енгил-елпи қараляпти. Бугунгидай бадиий кенгашлар ўтказишнинг фойдали томонларидан бири шундаки, бунда ҳамиша янги ижрочилар кашф этилади. Чунки ҳаваскорлар орасидан шундай ижрочилар ҳам чиқиб қоладики, улар, гарчанд мусиқадан, қўшиқ санъатидан махсус билимлари бўлмаса-да маҳоратлари профессионал ижрочилардан мутлақо қолишмайди.

Бахтиёр ЁҚУБОВ, «Ўзбекнаво» гастроль-концерт бирлашмаси директорининг ўринбосари:

— «Ўзбекнаво» бирлашмасининг асосий мақсади миллий қўшиқчилик санъати ва ўзбек эстрада жанрини ривожлантириш. Биз кўрик-танлов ўтказаётганимизда ижрочилар ичидаги янги овозларга, янги талқинларга, янгича ижро усулларига ҳам эътибор беришимиз керак. Уларнинг ижроси устида қатъий ишлаш, таниқли шоир ва бастакорлар билан ҳамкорликда ишлашларини таъминлаб, камчиликларини бартараф этиш керак. Ёшларни шохига уриб йиқитиб бўлмайди, бугунги ижрочилар орасидан иқтидорли, келажак ўзбек эстрадасининг юлдузлари юзага келади.

Дилором ОМОНУЛЛАЕВА, бастакор:

— Халқимиз ичида талантли ижрочилар кўп, истеъдодлар исталганча топилади. Уларни аниқлашимиз, маҳоратларини янада тарбия қилишимиз, истеъдодларини тўғри йўлга йўналтиришимиз зарур. Кейинги пайтларда ола-қуроқ қўшиқлар жуда кўпайиб кетди. Ҳеч иккиланмай ўзлаштириб олишларини айтмайсизми? Ҳиндча, туркча, афғону эронча оҳангларни номигагина ўзгартириб, бемалол қўшиқ қилавериш яхши эмас.

Бу билан ўзини санъаткор деб ҳисоблаётган топқирлар энг аввало ўзини алдайди. Чунки дидли тингловчи бундай қоришиқ қўшиқларга меҳр қўймайди. Биз ижро маҳоратини баҳолаётганда ана шундай сохтакорликларга диққат билан қарашимиз лозим.

Муҳаммад ЮСУФ қўшиқчи шоир:

— Бадиий кенгашнинг тузилганлиги яхши бўлди.

Бугун тингланган қўшиқларнинг ҳаммаси ҳам бир хил савияда эмас. Ижро этилган қўшиқларнинг матнини кўриб чиқиш керак. Уларни саҳнага олиб чиқишдан аввал алоҳида тайёрлаш керак, деб ўйлайман. Гоҳо шундай бўладики, қўшиқдаги 1 та сўз, 8 та чиройли ифода, мусиқанинг ёқимли бир зарби юрагимизни эритиб юборади, чарчоғингизни босади, кўнгил тоғдек кўтарилади.

Афсуски, кейинги вақтда енгил қўшиқлар кўпайгандан кўпайиб бормоқда. Ижро этилаётган баъзи «ашула»ларга эътибор беринг — на мазмун, на маъно бор, шунчаки олди-қочди гаплар.

Бадиий кенгашда ижро этилаётган анчагина куй, қўшиқларда ўзбекона миллий оҳанглар, анъаналар ўз ифодасини топмаганлиги, миллий чолғу асбобларидан фойдаланилмаганлиги таассуф билан қайд этилди. Бу танқидий мулоҳазалар ҳисобга олинган ҳолда кейинги ижроларда, яратилган асарларда ижодкорлар ушбу камчиликларини бартараф этишга ҳаракат қилишларига умид билдирилди.

Маъмура РЎЗИЕВА.

Танлов

«ТАШАББУС — 96» ҒОЛИБЛАРНИ АНИҚЛАДИ

Кичик ва ўрта бизнесни, тадбиркорликни ривожлантириш борасида шаҳримизда талайгина ишлар қилинмоқда. Бунинг биргина мисоли тариқасида яқинда «Эдельвейс» ресторанида ўтказилган танловни келтиришимиз мумкин. Тадбиркорлар, ишбилармонлар, ихтирочилар ва иштирокчилар қалбида ҳаяжон. Бирин-кетин ғолибликка номзодлар ва томошабинлар ҳамда ҳайъат аъзолари ўз ўринларини эгаллашди.

Танловнинг биринчи босқичи — «Энг яхши ҳунарманд» деб номланган бўлиб, унинг қатнашчилари тадбиркорликни ривожлантириш, ҳунармандчиликнинг нозик сирларини ўз маҳсулотлари орқали томошабинларга етказиб бериш, шунингдек, ушбу касбнинг келажак моҳияти ҳақидаги саволларга жавоб топишлари лозим эди.

Танлов бошланди...

Биз эса фурсатдан фойдаланиб Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатасининг бошлиғи Анвар Йўлдошев билан суҳбатда бўлдик:

— Кўрик-танловни ўтказиш ҳақидаги таклифни тадбиркорларимизга маълум қилганимизда улардан жуда кўплаб фикрларни эшитдик. Айниқса, ҳунармандларимиз ўзларининг ихтиро қилган маҳсулотлари ва уларни жаҳон андозаси талаби даражасига етказа олаётганликлари хусусида қимматли маълумотлар беришди. Шунинг учун ҳам биз танловнинг биринчи босқичини ҳунармандларга бағишладик. Танловнинг иккинчи босқичи «Энг яхши тадбиркор» деб юритилади. Иккала соҳа бўйича 15 нафар ҳунарманд ва тадбиркор ўз ишлари ва ишлаб чиқарган маҳсулотлари билан, билими, тижорат ва солиқ борасидаги ҳамда ҳақ-ҳуқуқларни англай олиш хусусидаги саволлар билан куч синашадилар.

«Осиё-мусиқа» хусусий фирмасининг раҳбари Абдукарим Йўлдошев яратган мусиқа асбоблари ҳозирги кунда жаҳон кезмоқда десак муболаға бўлмайди. Чунки у киши ғижжак, дутор, торларни бутун қалб кўри ва меҳрларини бахш этган ҳолда яратадилар.

— 1955 йилдан бери мана шу ҳунар билан шуғулланаман, — дейди А. Йўлдошев. — Мен асбобларим орқали Ўзбекистоннинг номи жаҳонга машҳур бўлаётганидан, шинавандаларга қувонч бахш эта олаётганимдан фахрланаман. Ҳозирги кунда фарзандим ҳам ўзим билан бирга мусиқа асбоби ясаш ҳунарини ўрганиб олган. Шу кунгача биз яратган асбоблар Ҳиндистон, Германия, Исроил давлатларигача етиб борди.

Танлов шартига кўра биринчи босқич тугади. Навбат ҳайъат аъзоларига. Улар ғолибни аниқлагунларича «Нафис» ёшлар марказининг модельерлари тайёрлаган, ўсмир ёшлар учун мўлжалланган кийим-кечаклар мусиқа садолари остида намойиш этилди.

«Энг яхши ҳунарманд» танловининг ғолиблари деб «Максим-Декор» хусусий фирмаси, «Мадраҳим» хусусий корхонаси ҳамда «Ўзбекистон халқ табобати академияси» масъулияти чекланган жамият вакиллари топилди.

● «Максим-Декор» фирмасидагилар эсдалик совғалари, сопол идишлар тайёрлашади. Уларнинг маҳсулоти Францияда ўтказилган кўргазмага ҳам қўйилган. Бу кўргазмада иштирок этиш учун фирмага амалий алоқалар маркази яқиндан ёрдам берган. Раҳбари ёш тадбиркор Максим Кривилёв.

● «Мадраҳим» хусусий корхонаси мусиқа асбобларини арзон ва ихчам ишлаб чиқаришда донг таратганлардан. Унинг раҳбари Фозил Одилжонов. Ўтган йилда 4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариб, йиллик олинган даромад 500 минг сўмни ташкил этди. Корхона ишчилари кейинги вақтда фақат мусиқа асбоблари эмас, балки ёғочдан ишланган халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқариб, ички бозорни тўлдиришда алоҳида ўрнак кўрсатмоқдалар.

● «Ўзбекистон халқ табобати академияси» масъулияти чекланган жамият. У тўлиқ шифобахш ичимликлар ва шампунлар ишлаб чиқаришда фақат халқ табобатига таянган ҳолда иш юритади. Абу Али ибн Синонинг табобат хусусидаги ўгитлари корхона учун асосий дастур саналади. Раҳбари Муҳаммаджон Ҳамроевдир. Жамият яратган «Ҳусаин» ичимлигидан 400 дан зиёд бемор шифо топганлиги, 12 турдаги шифобахш витаминларни ўз таркибига олган дамлама ҳатто сариқ касаллиги (гепатит) билан оғриганлар учун ҳам ёрдам берганлиги фикримиз далилидир.

«Энг яхши тадбиркор» — танловнинг иккинчи босқичи бўлиб, унга қўйилган шартлар, саволлар бирмунча аввалгисидан фарқ қилади. Қанчалар мураккаб бўлмасин тадбиркорлар ҳар бир саволга дадил ва аниқ жавоб беришга ҳаракат қилдилар.

Бу босқичда, айниқса, «Инсон» кичик корхонасининг раҳбари Шуҳрат Усмоновнинг фикрлари ва амалга оширилиши лозим бўлган ишлар ҳақидаги маълумотлари кўпчиликнинг эътиборини тортди.

— Мен бундан ўн йил аввал геология институтида меҳнат қилардим, — дейди Шуҳрат ака. — Ўша вақтларда ҳам турмушимизда керак бўладиган маҳсулотларни ўзимиз чиқарсак қандай яхши бўларди, деган фикрда юрардим. Вақт ўтиб кичик корхонани тузганимиздан сўнг 1993 йилда йўл чорраҳалари учун линзалар — қизил рангли шиша ишлаб чиқара бошладик. Ҳозирги кунда эса олмос кукунлари ишлаб чиқариш борасида изланаяпмиз. Ишимиз «Эльбор» ишлаб чиқариш бирлашмаси билан ҳамкорликда амалга оширилади. Кукунларни ишлаб чиқарадиган дастгоҳларни эса «Асбобсоз» ҳиссадорлик жамияти тайёрлаб беради. Маҳсулотимизга Италия, Америка, Ғарбий Европа давлатларининг бизнесменлари катта қизиқиш билан қарашмоқда. Улар маҳсулотнинг қай ҳолатда бўлишидан қатъи назар дастлабки харидорлар бўлишга рози бўлишган. Корхонамиз ишлаб чиқаришни тўлиқ йўлга қўйганда 100 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришга, 36 нафар ишчини иш билан таъминлашга муваффақ бўламиз.

«Она» масъулияти чекланган жамият томонидан тайёрланган — қадоқланган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари, мева-сабзавотлар Ҳамдўстлик давлатларига ҳам жўнатилаётганлиги, унинг сифат даражаси тобора ортиб бораётганлиги ҳақида жамият раҳбари Нафиса Тошпўлатова батафсил гапириб берди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирадиган фермерлар билан ҳамкорлик қилиш нияти борлиги, имкониятлар етарли эканлиги ҳақида маълумот берди.

* * *

«Ташаббус — 96» танловининг ўтказилишида Давлат мулк қўмитаси Тошкент шаҳар бўлими, Тошкент шаҳар товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, «Бизнес-фонд», «Мадад» суғурта агентлиги, «Ўзинвестлойиҳа» компанияси ҳамда учта йирик банк ҳомийлик қилди.

Танлов ғолиблари қимматли совғалар олишди. Шунингдек, I, II, III ўринларни эгаллаган ғолиблар 10 минг, 7,5 минг, 5 минг сўм миқдорида имтиёзли қарз олиш имкониятига эга бўлдилар ҳамда улар келгуси ҳафтада бўладиган республика «Ташаббус-96» кўрик-танловининг иштирокчиси ҳам бўладилар.

Гулзода МАМБЕТОВА.

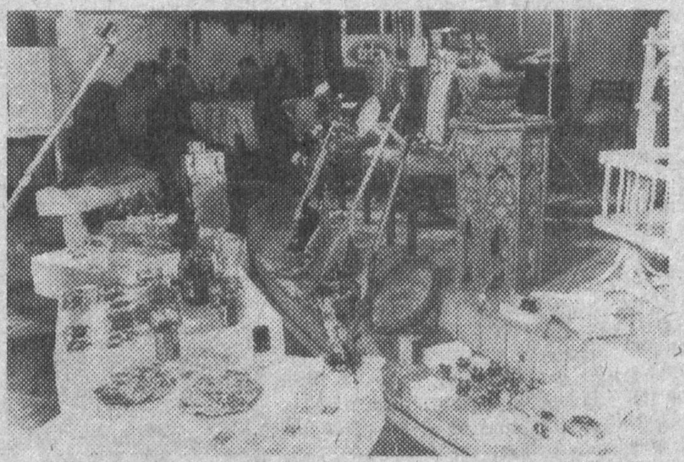

СУРАТЛАРДА: «Она» масъулияти чекланган жамият раҳбари Нафиса Тошпўлатова; танловга қўйилган тайёр маҳсулотлар кўргазмаси; «Нафис» ёшлар марказининг қизлари ўзлари тиккан кийимларни намойиш этишмоқда.

Рустам Шарипов олган суратлар.

Адабиёт

Атоқли ўзбек ёзувчиси Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпоннинг номи маънавиятимиз тарихида худди юлдуздек порлаб турибди. Унинг дилбар шеърлари, романлари адабиётимиз хазинасига жавоҳир бўлиб қўшилди. Истиқлолнинг илк кунлариданоқ Чўлпон, Фитрат, Абдулла Қодирий, Усмон Носир, Элбек сингари қатағон қурбонларининг номлари яна халқимиз тилида жаранглай бошлади. Китоблари қайта-қайта нашр этилди. Бугун Чўлпоннинг шеърлари кириб бормаган биронта ўзбек хонадони йўқ десак муболаға қилмаган бўламиз.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон таваллудининг 100 йиллигини нишонлаш тўғрисида»ги қарорида таъкидланганидек улуғ ижодкорнинг юбилейи шу йилнинг ноябрь ойида кенг нишонланади. Шунингдек қарорда «Шарқ халқларининг миллий уйғониши ва Чўлпон ижоди» мавзуида симпозиум ўтказиш, 1997-2000 йиллар мобайнида унинг тўла асарлар тўпламини тайёрлаш.

Чўлпон асарлари асосида театр спектакллари яратиш, шоир ҳақидаги хотиралар тўпламини чоп этиш.

Андижон шаҳрида Чўлпон боғини яратиш, у ерда адибга ёдгорлик ўрнатиш, адиб яшаган ҳовлида унинг уй-музейини ташкил этиш ва бошқа тадбирлар ҳақида сўз боради.

Чўлпон ижоди — ўзбек адабиёти деб аталган бўстон бағридаги ўзига хос гулзордир. Ушбу гулзор гулларидан халқимиз кўп йиллар баҳраманд бўладилар. Шоирнинг инжа истеъдоди ва маҳорати олдида авлодлар эҳтиром билан бош эгадилар.

Бугун Чўлпон ҳақидаги «Тонг юлдузи» бадиасини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ТОНГ ЮЛДУЗИ

«Жисмимиз йўқолур, ўчмас номимиз, Ғалаба кунида бўлурмиз биз ҳам...» Ўзбек диёри узра Мустақиллик шабадаси эса бошлагандан бери, назаримда, ана шу ўлмас сатрларни Чўлпон ҳам айтаётгандек бўлади.

Шу йилнинг ёз ойларида Чулпоннинг ҳибсга олинганига олтмиш йил тўлади. Агар ана шу олтмиш йилдан Мустақиллик даврида кечган олти йилни чегириб ташласак, қолган даврлар мобайнида бизга Чўлпонни «халқ душмани» деб тушунтириб келишди, унинг асарларини ўқиганларни ҳам «халқ душмани»нинг мухлиси сифатида ҳибсга олишди, асарларини ҳам, номини ҳам халқ хотирасидан бир умрга ўчиришга ҳаракат қилишди. Аммо бугун уни маҳв эттан тузумнинг ўзи нураб, Чўлпон, Самандар сингари қайта тирилиб, халқи бағридан ўрин олиб турибди.

*

1937 йилнинг 12 июлида Ички ишлар Халқ комиссариати ходимларига бир қанча ўзбек зиёлиларини қамоққа олиш тўғрисидаги ҳужжатларни тайёрлаш вазифаси топширилди. Бошқа маслакдош биродарлари қатори, Чўлпон ҳам аллақачон Шўро ҳукуматининг қора рўйхатига тушган эди. Унинг бахтига, устози Фитрат Ўзбекистон шўро республикаси Халқ Комиссарлари Кенгаши раиси Файзулла Хўжаевга яқин бўлгани учун бу ҳар иккала зот 1929-1930 йиллардаги қатағоннинг биринчи тўлқинидан омон қолишган эди. Ўшанда Файзулла Хўжаев Чўлпонга Москвага бориб, ўша ерда қатағоннинг аёзли кунлари ўтгунга қадар яшашни маслаҳат берган ва Чўлпон, шу маслаҳатга кўра, Шўро давлатининг пойтахтида 1934 йилнинг кузига қадар яшаган эди. У Москвадан «Кеча ва кундуз» романининг биринчи китобини тугатиб қайтиб келганида, сиёсий вазият бирмунча юмшаган эди.

Аммо 1937 йил совуқ шамоллар билан бошланди. Бу шамоллар Файзулла Хўжаевни ҳам, Акмал Икромовни ҳам олиб кетди. Улар билан изма-из, апрель ойида Фитрат «халқ душмани» сифатида қамоққа олинди. Шундан кейин Чўлпоннинг ҳам Шўро ҳокимияти дастидан қутулолмаслиги маълум бўлди. У она юрти Андижонга бориб, қариндош-уруғлари қўлидаги қўлёзма ва босма асарларини йиғиб олиб келди-да, куйдириб ташлади. Чўлпон мабодо бу асарлари сингиллари уйидан топилиб қолса, уларнинг ҳам балога қолиши мумкинлигини биларди. Шунинг учун асарларини битта ҳам қўймай ёндириб, кул қилди.

Хуллас, ўша йилнинг 13 июлида комиссариатнинг Маврин бошлиқ ходимлари Чўлпонни ҳибсга олиш ва унинг уйида тинтув ўтказиш учун келганларида, у руҳан ҳар қандайин оғир ва даҳшатли жазога тайёр эди. Лекин... Маврин «қора қўнғиз»да Дзержинский кучасидаги 49-уйнинг олдига келиб, 2-хонадон эшигини қоққанида, унинг юраги тўхтаб қолгандек бўлди. Эшик яна даҳшатли равишда қоқилди. Екатерина Ивановна, Чўлпоннинг хотини, эшикни очиш учун борди. Лекин, унинг ҳам, Чўлпоннинг ҳам назарида НКВД ходимлари эшик очилмасданоқ уйга бостириб киргандек бўлдилар.

Маврин тегишли қонун-қоидаларни яхши билгани учун уй бошқарувчиси Кононенкони етаклаб келган экан, ҳибсга олиш ҳақидаги қарорни Чўлпонга кўрсатар-кўрсатмас, тинтувга киришди. Хонадондаги ҳамма нарсани титиб ташлади. Шоирни бадном этувчи ё унинг ҳукуматга нисбатан ғаразли фаолиятини тасдиқловчи бирорта ҳужжатни топмади.

Чўлпон ҳибсга олиниши арафасида хизмат жойи — Ҳамза театридан ҳайдалган эди. Шунинг учун у касби ва қаерда ишлашига доир саволларга «ёзувчи», «матбуот ходимлари иттифоқининг аъзоси», деб жавоб берди. Шунингдек, у қанд ва асаб касалликларига чалинганини ҳам яширмайди. Бу дунёга ғам-ғусса ва қайғу-ҳасрат кўриш учун туғилган шоир гарчанд 1937 йилда қамалган бўлса-да, 20-йилларнинг ўрталаридан бошлаб таъқиб ва тазйиқ остида эзилган ва онадан туғилганига пушаймон бўлиб яшаган эди. Шу сабабдан у қанд ва асаб касалликларига гирифтор бўлган эди.

Анкета тўлдирганларидан кейин маҳбусни яна камерага юборишди. Эртасига, 15 июль куни, Бодягин исмли НКВД ходими Фуқаро Борисенко ҳузурида маҳбусни яна тинтувдан ўтказиб, унинг ингичка камари, 339612 рақами муҳрланган, оқ маъдандан ишланган соати, «Олимпиада» нишони ва 45 сўм пулини олиб қўйди. Даҳшатли ертўладан чиқиши мумкин бўлмаган маҳбус учун энди бу нарсалар ортиқча зийнат эди.

Эҳтимол ушбу сатрларни ўқиган киши «Олимпиада» нишонининг Чўлпон кўкрагида бўлганининг сабабини тушунмас. Гап шундаки, 1930 йили Москвада СССР халқлари театрларининг олимпиадаси бўлиб ўтган ва Чўлпон ушбу санъат маъракасида Ҳамза театрининг адабий эмакдоши ва асосчиларидан бири сифатида иштирок этган эди. Ушбу нишон ўша тарихий воқеадан, атоқли санъат арбоблари билан учрашувдан, ўзбек театр санъатининг собиқ иттифоқ миқёсида эътироф этилишидан бир хотира бўлиб, Чўлпон, нима учундир, уни тақиб юришни ёқтирар эди.

Маҳбусни шу тарзда шипшийдам қилганларидан кейин уни бир ҳафта давомида сўроққа чақиришмади. Аммо унинг иродасини синдириш, ундаги инсонлик ғурурини поймол этиш ва «гаҳ» деганларида қўлларига осонгина қўниши учун барча чораларни кўришдилар.

*

Ниҳоят, қамоққа олинганининг саккизинчи куни НКВДнинг ўша кезлардаги жаллодларидан бири Огабеков руҳи синган, ертўладан омон чиқишига зарра ҳам умиди қолмаган маҳбусни сўроққа чақиртирди.

Москвадаги Союзлар уйининг Колоннали залида Троцкий ва Бухаринлар, Файзулла Хўжаев ва Акмал Икромовлар устидан бўлиб ўтган шармандали суд жараёнини кузатиб, Шўро ҳукуматининг қонли моҳиятини тушунган Чўлпон ўзининг бу дунёдан, шўро чангалидан ўлиб қутулиши мумкинлигини Огабеков билан дастлабки учрашувдаёқ сезди. Шунинг учун ҳам жаллод қилган сўроқ қайдномасига тихирлик қилмай, қайсарлик қилмай қўл қўйди.

Гарчанд биз, XX аср ўзбек адабиёти тарихчилари Чўлпоннинг адабиётимиз тарихидаги ўрнини тиклаш ва асарларини халққа қайтариш мақсадида унинг Шўро ҳокимиятига, Октябрь инқилоби «ғоялари»га қарши бўлмаганини айтиб келган бўлсак ҳам у, аслида, юрагида, Октябрь инқилобининг, Шўро ҳокимиятининг Ўзбекистонни мустамлака кишанлари билан чирмаб ташловчи даҳшатли тарихий воқеа эканини билган. Шунинг учун ҳам дастлаб Туркистон мухториятига, сўнг, шўро даври атамаси билан айтсак, босмачилик ҳаракатига катта умид боғлаган. Аммо Чўлпоннинг бу ҳар иккала умиди чиппакка чиқиб, Ўзбекистоннинг мустақил бўлишини орзу қилган кишилар бирма-бир териб олинганини кўргач, у Шўро билан муроса қилишга мажбур бўлди. Ана шундай кезларда у ўзининг орзу-армонларини яшириб, Шўро ҳокимиятига хайрихоҳ киши эканини ҳатто писанда ҳам қилди.

У 1932 йили Файзулла Хўжаевнинг маслаҳати билан Москвага бориб, СССР ХКК девони ва СССР халқлари марказий нашриётида таржимон бўлиб хизмат қилаётганида, Тошкентда бадриддиновчилар устидан суд бошланади. Ана шу судда фош этувчи нутқ билан сўзга чиққан Алимов исмли гувоҳ Чўлпоннинг ҳам номини ғайирли ниятда тилга олади. Бундан дарак топган Чўлпон ўз ҳаётини сақлаб қолиш истагида ВКП (б) Марказий Қўмитаси котиби Бауман номига ариза ёзиб, унда, жумладан, қуйидаги сўзларни ёзади:

«Гувоҳ ўр. Алимовнинг Бадриддинов ва бошқалар устидан бўлаётган суд жараёнида берган кўргазмасида яна, одатта кўра, менинг номим тилга олинди («Узбекистанская правда» газетасининг 1932 й. 12/V да чиққан 108-сонига қаранг). Гарчанд мени Шўро ҳокимиятига қарши, демак, инқилобга қарши ақл бовар қилмайдиган «найранглар»да айблаш янгилик бўлмаса-да, ҳар қалай, қуйидаги аризани сизнинг эътиборингизга ҳавола этишни лозим, деб топдим:

Алимовнинг сўзларига қараганда, Аҳмадхонов райком котиби бўлиб турган вақтда унинг ҳузурида «аксилинқилобчилик гуллари» тўпланиб, кенгаш ўтказишган ва бу кенгашда, жумладан, камина ҳам бўлган эмишман...»

(Давоми 4-бетда).

Тарихнинг гувоҳлик беришича, ўтган асрнинг ўттизинчи йиллари — Хевага Оллоқулихон ҳукмронлик қилган даврда шундай воқеа содир бўлган экан. Оренбургдан келган карвондаги молларни қабул қилиб олаётган савдогар Саид Ниёз кутилмаганда қопларнинг бири соф олтинга тўлалигини кўриб қолади. Сўнг бу ҳақда шошилинч равишда яна ўша карвон орқали мол юборган кишига мактуб жўнатади. Жавоб хати ҳам тезда келади, унда «Мен сизга сақич сотганман, ҳеч қандай олтинни билмайман, мени тинч қўйинг» деган сўзлар битилганди. Боши қотган Саид Ниёз дўстларига гап солади, улар тавсиясига кўра, олтинларни хонга олиб боради. Аммо Оллоқулихон хазинани қабул қилиш масаласида сарой хазиначиси билан маслаҳатлашганда хазиначи олтинлар қандай йўл билан топилгани номаълумлиги сабаб уларни қабул қилолмаслигини билдиради. Саид Ниёз яна ташвишга тушади. Аммо уч-тўрт кун ўтгач, хондан ўша олтинларга масжид ва мадраса қуриш тўғрисида фармони олий келади. 1835 йили Дишан қалъа яқинида катта қурилиш бошланади. Масжид ва мадраса битгач, унга «Саид Ниёз шоликор» (у шоликор ҳам эди) номи берилади. Бу обидалар ҳозир ҳам мавжуд.

Таъминот

ЎЗИ ТЎҚУ КЎЗИ ОЧЛАР

Дарҳақиқат, поклик, бировнинг ҳақидан қўрқиш, фақат ҳалол меҳнат билан пул топишга интилиш халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган фазилатлар. Ота-боболаримиз эътиқод қўйиб келган Ислом дини манбаларида ҳам ўзгалар молини емоқ гуноҳлиги, бировнинг моли бошқа бировга ҳаром экани уқтирилган. Бу ерда «ҳаром» сўзини ўз маъносида тўғри тушунмоқ лозим. Ҳаромга чиқарилган овқатни еган одам бир балога йўлиққани каби ўзига ҳаром бўлмиш ўзганинг ҳақини ўзлаштирган одам ҳам жазосиз қолмайди.

Президентимизнинг ўтган йили эълон қилинган «Болали оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашни янада кучайтириш тўғрисида»ги Фармонига асосан моддий ёрдамга муҳтож оилаларга болалар нафақалари берилаётган бир пайтда одамларимиздаги бундай фазилатлар яққол намоён бўлмоқда. Моддий ёрдамга эҳтиёж сезса-да, ҳеч бир меҳнат-машаққатсиз ўзи келаётган пулни олишга айрим фуқароларимизнинг орияти йўл қўймагани сабабли маҳаллага тегишли ҳужжатларни топширмаганликлари ҳолатлари ҳам кузатилмоқда. Бундай ҳолларда ушбу оилалардан маҳалла оқсоқолининг ўзи тегишли ариза ва бошқа ҳужжатларни топширишни талаб этмоқда. Болалар нафақасини олишга лойиқ топилган айрим фуқароларимиз эса ўша маҳаллада ўзидан ҳам ночорроқ оила борлигини билиб, ўз нафақасини ўша оилага қўшиб берилишини сўрагани каби ҳолатларнинг ҳам шоҳиди бўлдик.

Аммо гуруч курмаксиз бўлмаганидек, болалар нафақасини олувчилар рўйхатига илинолмай қолганларида маҳалла оқсоқолидан қандай бўлмасин нафақа тайинлашни талаб қилаётган айрим ўзига тўқ оила бошлиқлари ҳам бор экан. Шундайлардан бири Ҳамза туманидаги Навоий маҳалласида истиқомат қилади. Оиланинг умумий ойлик даромади ёмон эмас. Ҳовли-жой ҳавас қилса арзигулик, йўлакда енгил машина. Оила бошлиғи одатдагидай усулда болалар нафақасини олувчилар қаторига киролмагач ҳам шаштидан қайтмади, энди у нопок йўлни тутиб, маҳалла оқсоқолига «Қандай бўлмасин менинг фарзандларимга ҳам нафақа ундириб берасан» дея дағдаға қилди. Ўз обрўсини тўкди, кўпчиликнинг кайфиятини бузди.

Гуручлар орасида сув ичиб қолишга интилаётган бундай «курмаклар» Собир Раҳимов туманидаги Гузарбоши маҳалласида ҳам бор экан. Бу оила ҳам ўзига тўқ яшайди. Моддий аҳволи Ҳамза туманидаги ноинсофникидан ёмон эмас. Шундай бўлса-да оила бошлиғи муҳтож оилалар болалари ҳақига қўл узатишдан тортиниб ўтирмади. «Ҳарна бўлса ҳам оилага ёрдам, мен олганим билан давлатнинг маблағи камайиб қолармиди» деди ўзига ўзи. Лекин оиласи болалар нафақасини олишга муҳтож эмас, деб топилгач, у ҳам «ҳунар» кўрсатди. Маҳалла оқсоқолига «Агар фарзандларимга нафақа ололмасам кунингни кўрсатаман. Мени ким деб ўйлаяпсан. Ҳали ўзинг олдимга ялиниб келасан» дея дўқ-пўписа қила бошлади.

Бу икки воқеа тафсилоти бизгача етиб келгани, холос. Айтишларича, айрим жойларда маҳалла оқсоқолларига муштумзўрлик қилишгача бориб етишаётган эмиш.

Эл сайлаган оқсоқоллар фаолиятига халал берувчи адолат мезонларини бузишга уринаётган бу кимсаларни диёнатсиз дейишнинг ўзи кам. Халқимизда «Очкўзнинг кўзини тупроқ тўлдиради» деган нақл бор. Ўзи тўйса ҳам кўзи тўймайдиган, бировнинг ҳақини ейишдан уялмайдиган, фақат «бер,бер»га ўрганган, бу борада ҳар қандай қабиҳликка, шармандаликка қўл уришдан тоймайдиган инсофсизларга маҳалла-кўй назаридан қолиш олий жазо эмасмикин?

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ.

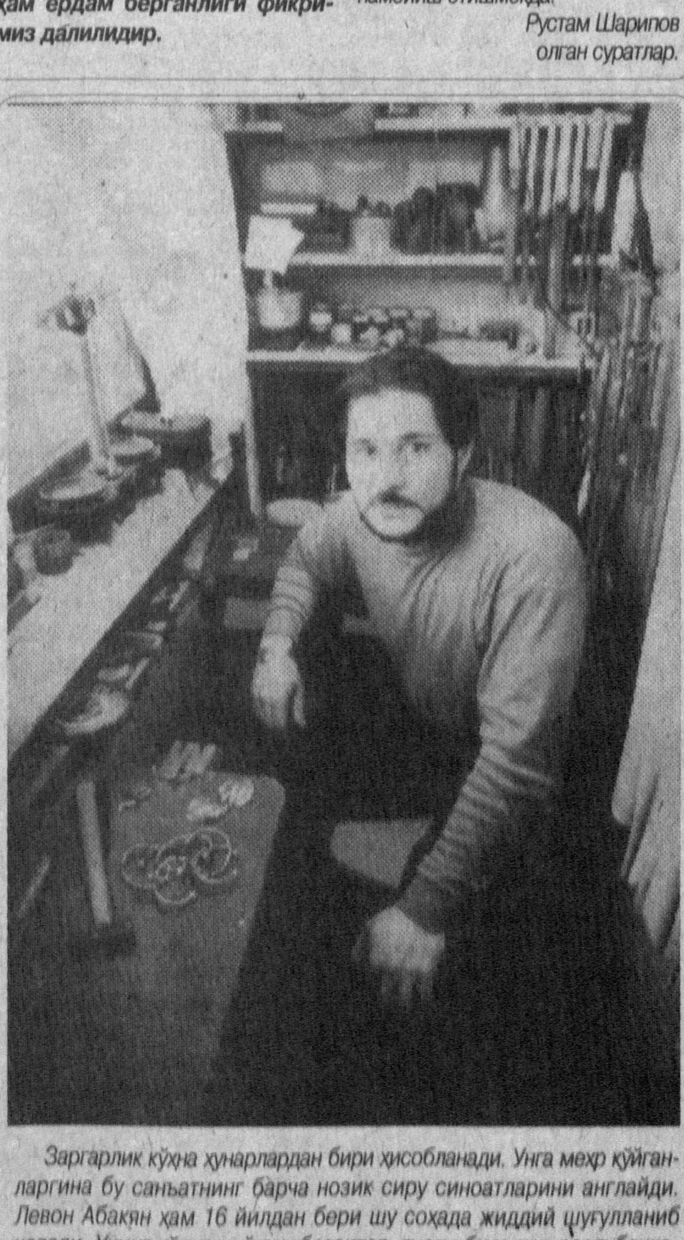

Заргарлик кўҳна ҳунарлардан бири ҳисобланади. Унга меҳр қўйганларгина бу санъатнинг барча нозик сиру синоатларини англайди. Левон Абакян ҳам 16 йилдан бери шу соҳада жиддий шуғулланиб келади. Унинг қўлидан ўтган безаклар, турли буюмлар республикамиздагина эмас ундан ташқарида ҳам шуҳрат қозонган. Нозик дидли бу заргарнинг ишлари музей ва кўргазмаларда кўп марта намойиш этилган. Левон юртимизда машҳур санъаткорлардан биридир.

Сергей Михайлов олган сурат.

ТОНГ ЮЛДУЗИ

(Давоми. Боши 3-бетда).

Кўрамизки, Чўлпон 1932 йили ўзини чоҳга олиб бориши мумкин бўлган ҳолларга чап беришга уринган. Бироқ юқорида келтирилган «Сўроқнома»да эса у Оғабековнинг оғзидан бирор айбловчи сўз чиқмай турибоқ ўзининг аксилинқилобий фаолияти тўғрисида йўқ гапларни айтишга мажбур бўлган. Бу, шак-шубҳасиз, оғабековчиларнинг жисмоний тазйиқлари, калтак ва қийноқлари остида, шунингдек, иложсизлик орқасида, нафратангиз ҳаётдан тезроқ қутулиш ниятида қилинган ҳаракатдир.

Хуллас, Чўлпон шу куниёқ ўзининг қатл этилиши учун НКВДга зарур бўлган барча маълумотларни бериб, Оғабековнинг маккорона таҳрири ва талқинидаги қайднома остига имзо чекди.

Орадан ўн етти кун ўтгач, энди ипак арқондек осон эшилувчи Чўлпонни Оғабековнинг садоқатли шогирди Триғулов сўроққа чақирди. 1907 йили, яъни Чўлпондан ўн йил кейин Пензада туғилган Нурми Триғулов Ўрта Осиё қизил ўрта махсус билим юртини битирганидан сўнг 1925 йилдан НКВД тизимидаги турли идораларда ишлаб, ниҳоят, 1935 йили бўлажак катта қирғин олдидан Тошкентга ишга чақирилган эди. У қисқа муддатда жаллодлик мактабини ўтаб, Ўзбекистон Ички ишлар халқ комиссари Апресьяннинг эътиборини қозонди. Ва, албатта, шундай «улуғ одамлар»нинг ишончини оқлаш мақсадида маҳбусларнинг қонини ичиб, улардан тегишли далил ва ашёларни олишга эришди.

Оғабеков Чўлпоннинг аксилинқилобий «фаолияти» тўғрисида етарли маълумотни олганига қарамай, Триғулов гўё терговни қайтадан бошлаётган кишидек сўроқни шу тарзда зуғумдан бошлайди. Унинг бу сўроқ пайтида топган янгилиги Чўлпонга нафақат аксилинқилобий, балки пантуркистик руҳдаги айбни қўйиш, яъни унинг халқаро миқёсдаги жиноятларини фош этиш эди. Чўлпон ҳам, сўроқномадан кўринишича, гўё аввалги тергов пайтида ўз «қилмишлар»идан тонган-у, энди рад этиш мумкин бўлмаган далиллар олдида жиноий ишларини эътироф этишга мажбур бўлган кишидек, дейди.

Чўлпон гарчанд НКВД ертўласидаги азобларга дош беролмай, ўлиб қутулишни афзал билган бўлса ҳам бу иккинчи сўроқ пайтидагидек ўз-ўзини, шунингдек, маслакдош дўст ва биродарларини фош этиши асло мумкин эмас. Биринчи сўроқ пайтида бўлгани қаби терговчи бу сафар ҳам Чўлпондан олган маълумотларга мутлақо ўзгача «ранг» бериб, уни инсон зоти чидаши мумкин бўлмаган қийноқлар орқасида бу ва бошқа сўроқномаларга имзо қўйдириб олишга эришган.

Яна шуниси ҳам борки, иккинчи сўроқ пайтида олинган маълумотларни Чўлпоннинг бир кунда — фақат 10 август куни бериши ғоят маҳол. Ҳар қандай маҳбусдан ҳам бундай кўп маълумотни олиш ва керакли шаклга тушириш учун бир неча кун лозим бўлади. Чамаси, НКВД ходимлари Чўлпон ҳибсга олингунга қадар ва ундан кейин ҳам у ҳақдаги салбий руҳ билан йўғрилган маълумотларни олиб муттасил равишда шу маълумотлар асосида сўроқ «кема»сини гоҳ у, гоҳ бу ўзанга буриб турганлар.

Шундай қилиб, тергов Оғабеков, Триғулов сингари терговчиларнинг қўли бошқа маҳбуслардан бўшаган пайтларда давом этиб турди. 25 сентябрда, яъни қирқ олти кун ўтгандан кейин учинчи ва ниҳоят, 1938 йилнинг 2 октябрида сўнгги, тўртинчи тергов ўтказилди. Аслида, Чўлпон «иш»и 1937 йилдаёқ ҳал бўлган эди. Лекин Москвадан тегишли «фармони олий»нинг келиши чўзилиб, бошқа маҳбуслар қатори Чўлпон ҳам бир йилдан ортиқ қамоқхонада, маҳбусларнинг ҳаддан зиёд кўплиги туфайли қўланса ҳид билан қопланган камерада ўлим соатларини кутиб ётди.

1938 йил сентябрь ойининг сўнгги кунларида 37-йил қурбонлари устидан суд жараёнини бошлаш ҳақида кўрсатма келди. Шу муносабат билан Оғабековнинг ёрдамчиларидан бири Копосов 29 сентябрь куни Чўлпонни шаҳар қамоқхонасидан чақиртириб, дастлабки тергов пайтида берган кўргазмасини яна бир бор тасдиқлатиб олди; 1 октябрь куни уни Ғози Олим Юнусов, 2 октябрь куни эса Фитрат билан юзлаштирди.

Ниҳоят, 3 октябрда Чўлпонни ЎзССР ЖКнинг 64,67 ва 58-моддалари бўйича айбловчи хулоса тайёрланиб, маҳбусга кўрсатилди. Бу айбномада қуйидаги сўзлар ёзилган эди:

«Ўзбекистонда аксилшўровий миллатчилик ташкилотининг фош этилиши юзасидан олиб борилган тергов жараёнида Сулаймонов Абдулҳамид (Чўлпон)нинг зикр этилган ташкилотнинг фаол аъзоларидан бири эканлиги тасдиқланди.

Шу маълумотлар асосида 1937 йил 14 июлда Сулаймонов Абдулҳамид (Чўлпон) ҳибсга олинди.

Иш юзасидан олиб борилган текширишларда шу нарса аниқландики, Сулаймонов Абдулҳамид (Чўлпон) ўз олдига Шўро ҳокимиятини қурол билан ағдариб ташлаш ва Ўзбекистон музофотида буржуа давлатини барпо этиш вазифасини қўйган ҳамда троцкийчилар ва ўнглар билан биргаликда ҳаракат қилган аксилинқилобий миллатчилик ташкилотининг қатнашчиси бўлган.

Тергов шу нарсани аниқладики, Сулаймонов шўро ҳокимиятига қарши аксилинқилобий кураш йўлига 1918 йилда ўтиб, «Иттиҳод ва тараққий», «Миллий иттиҳод», «Миллий истиқлол» миллатчилик аксилинқилобий ташкилотларида изчил равишда қатнашган. 1920-1922 йилларда Сулаймонов шу ташкилотларнинг кўзга кўринган аъзоси Абдулҳай Тожиев (ҳибссга олинган) билан бирга Фарғона водийсида босмачилик ҳаракатини ташкил этишган ва унга раҳбарлик қилишган.

Ташкилотнинг мағлубиятчилик кўрсатмаларидан келиб чиққан ҳолда шаҳар ва қишлоқ аҳолисига мафкуравий жиҳатдан таъсир ўтказиш бўйича кенг ишлар олиб борган; шундай қилиб, ташкилот томонидан режалаштирилган пайтда Шўро ҳокимиятига қарши курашиш (интервенция) учун миллий кадрлар тайёрлаган...

...Ташкилотнинг топшириғига мувофиқ турли аксилшўровий миллатчилик (руҳидаги) шеърларни ёзган (Анвар пошшо ўлимига бағишланган «Ҳалок бўлган қаҳрамонлар гиряси», «Бузилган ўлкага», «Қилич ва қон» ва бошқалар), 1937 йилда аксилшўровий «Кеча» романини ёзган, ҳибсга олингунга қадар бир қанча аксилшўровий шеърлар ёзиб, уларни уйида сақлаган ва зиёлилар ўртасида қўлёзма ҳолида тарқатиб юрган.

1932 йили япон разведкасининг айғоқчиси Собиров билан алоқа ўрнатиб, уни ССР Иттифоқи ХКК девонида ишлаган пайтида қўлга киритган ахборот билан таъминлаб турган.

Хорижий разведка органларининг айғоқчилари Шоҳид Эсон Мусаев, Фитрат ва Ғози Олим Юнусов билан доимий алоқада бўлган...»

Бугун бу бошдан-оёқ туҳматдан иборат ҳужжатни ўқир эканмиз, шўро мустабид тузумининг шундай уйдирма ва бўҳтонлар асосида Чўлпон сингари халқимизнинг юзлаб ва минглаб асл фарзандларини қириб ташлаганидан ҳайратга тушамиз, умрининг сўнгги кунларига қадар шундай қонли тарихни давом эттирган тузумга ва унинг доҳийларига лаънатлар айтамиз. Кўнглида шу тузумнинг қайта тирилишини тусаб юрган кимсаларнинг ҳамон мавжудлигидан ачиниш ҳиссини туямиз.

Шундай қилиб, ўзбек халқининг улуғ фарзандларидан бири Шўро ҳокимиятининг қўллари билан ноқонуний равишда, суд қилмай туриб, отиб ташланди. Бечора шоирнинг нафақат 45 сўм пули, соати, «Олимпиада» нишони, лаппаклари, қўлёзмалари, китоблари, балки хотини Екатерина Ивановна Сулаймонова ҳам Чўлпон билан изма-из қамалгани учун, уй-жойи-ю мол-мулклари барчаси «дунёдаги энг демократик» давлат томонидан тортиб олинди.

НКВД ходимлари «давлат жиноятчиси»га нисбатан қўллаган бу «ватанпарварлик» ҳаракатлари билангина чекланиб қолмадилар. Юрагида Чўлпонга нисбатан хийла ҳурмати бўлган мухлислар ҳам таъқибга олинди. Унинг асарларини сақлаётган кишилар маълум бўлиб қолгудек бўлса, уларнинг шафқатсиз равишда жазоланиши кундек равшан бўлди. Шундай тадбирлар оқибатида бутун ўлка бўйлаб Чўлпон асарларини куйдириш бошланди. Кутубхоналар ва шахсий жамғармалардаги газета ва журналларнинг Чўлпон номи учраган сонларга ҳам қирон келди. Инсоният тарихида мисли кўрилмаган ёзувлик маданият жабҳалари бўйлаб кеза бошлади.

Орадан неча йиллар ўтиб, КПССнинг Сталин шахсига сиғинишни фош этувчи XX съезди бўлиб ўтди. Қанчадан-қанча тирик қолган бегуноҳ кишилар Сибирнинг абадий музликларидан қайта бошладилар. Екатерина Ивановна Киевга кўчиб кетгани учунми ё НКВДдан ёруғлик кутмагани учунми собиқ эрининг тақдири билан ортиқча қизиқмади. У Киевдан келиб, Чўлпоннинг қариндош-уруғлари ва собиқ ёр-дўстлари билан кўришди, холос. Чўлпон тақдири билан куйиниш эса унинг сингиллари зиммасига тушди. Улар йўллаган хатларнинг бирига, ниҳоят, бундай жавоб келди:

«Андижон шаҳар шўроси ижроия қўмитасига ССР Иттифоқи МВД бўлимига

К №978056

Бош ҳарбий прокурорга

ЗАГСнинг тегишлми бўлимига 1897 йилда туғилган Сулаймонов Абдулҳамид Сулаймоновичнинг 1939 йил 15 январда вафот этганини қайд этиш ва ўлганлиги ҳақидаги гувоҳномани Андижон, Уйғуробод кўча, 1-тор кўча 3-уйда турувчи синглиси Мирхўжаева Патихонга етказиш хусусида кўрсатма беришингизни сўрайман».

ССР Иттифоқи Олий Суди Ҳарбий Коллегияси раисининг ёрдамчиси М. Русаков имзоси билан келган бу ҳужжат XX съездан кейин, 1957 йил 30 апрелда ёзилган. Шўро ҳокимияти орадан 30 йил ўтганидан кейин ҳам Чўлпон ҳақидаги ҳақиқатни айтишни ўзига эп кўрмаган.

Лекин замон катта суръатлар билан олға кетаётган эди. Орадан кўп вақт ўтмай, зикр этилган Ҳарбий Коллегия Чўлпон ҳақида 1938 йил 5 октябрда ўзи қабул қилган ҳукмни бекор қилди. Собиқ шўролар мамлакати бўйлаб қатағон қурбонлари «иши» ни қайта кўриш бошланиб кетди. Жорий этилган тартибга мувофиқ, Чўлпоннинг ҳам мусодара этилган мол-мулки ахтарила бошланди. Аммо мавжуд ҳужжатларда фақат 1339812 рақамли қўл соатининг 1939 йил 13 январда давлат фойдасига ўтказилгани маълум бўлди. Қолган нарсаларнинг изи, Чўлпоннинг номидек, тарих саҳифаларидан ўчирилган эди.

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасида қатағон этилган ёзувчиларни оқлаш ва улар ижодий меросини ўрганиш бўйича комиссиялар тузилди. Лекин Чўлпонни фақат фуқаро сифатида оқланган, деювчиларнинг қўли баландлик қилиб, унинг маданиятимиз тарихидаги буюк ўрнини тиклаш ишлари 90-йилларга қадар чўзилиб кетди.

*

Қинғир иш қирқ йилда ҳам очилади. Булутлар галаси қанчалик узоқ қуршамасин, қуёш, барибир, алвон нурлари билан порлаб чиқади.

Бу кун Чўлпон юлдузи ҳам қуюқ булутлар орасидан чиқиб, сахий нурлари билан ўзбек диёрини, унинг нафосатсевар кишилари қалбини ёритиб турибди.

Унинг номи халқимиз тарихига, санъат ва адабиётимиз тарихига олтин ҳарфлар билан ёзилади. У ўзининг халққа, ватанга, маданиятга бахшида этилган ёрқин ҳаёти билан ана шу ҳуқуқни ҳақли равишда қўлга киритган.

Наим КАРИМОВ,
профессор, Ўзбекистон Республикаси фан арбоби.

Мавсум олдидан ўйлар

ЧЕМПИОНЛИКНИ ПОЙТАХТГА ҚАЙТАРИШ ПАЙТИ ЕТДИ

Фасллар маликаси баҳор юртимизга футбол насимлари ила кириб келди. Қарийб уч ойлик танаффус, таътил ниҳоясига етди. Эртага мамлакатимиз кентларида VI миллий чемпионат байроқлари кўтарилади. Мухлисларнинг стадионлар томон оқими бошланади.

- Тошкентликлар биринчи чемпионатни ҳануз ички энтикиш ила ёдга олишади. Сабаби уларнинг орзуси, армони айнан ўша чемпионат ўйинлари билан чамбарчас боғлиқдир. Ғолиблик тожи 1 чемпионатда пойтахтда қолганди. Бироқ мусобақа Низомидаги айрим камчиликлар, ўша пайтдаги федерация раҳбарларининг қатъиятсизлиги оқибатида «қўш чемпионлик» эълон қилинганди. Нима бўлганда ҳам беш йил ўтибдики, тож тошкентликларга бошқа насиб этмади. Пойтахтдан узоқда бўлган водий жамоалари «Нефтчи» ва «Навбаҳор» чемпионликни тошкентликларга раво кўришмади.

Мамлакатимизнинг азалий донгдор жамоаси, мухлисларимиз фахри ва армонига айланган «Пахтакор» кейинги йилларда анча мавқеини тушириб қўйди. Ҳатто жамоа таркибини бироз кучайтирган, хориждан мураббий таклиф этган 4-, 5-мавсумларда ҳам даъвогарлар сафига киролмаганлиги афсусли, ачинарлидир. Ҳамфикрлилик, аҳиллик «Пахтакор»чилардан узоқлашди. Натижа эса барчага маълум. Жамоа қатор йиллардан буён ҳатто совриндорлар сафига ҳам киролмаяпти. Мухлисларнинг пахтакорчиларга ишончи йилдан йилга сўниб бормоқда. Бу ҳолнинг олдини қандай олса бўлади?

Бу савол бугун барча футбол ишқибозларини ўйлантирмоқда. Командани тиклаш йўлида қатъий саъй-ҳаракатлар қилиняпти. Тошкент шаҳар ҳокимлиги «Пахтакор»ни ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқда. Футболчиларга барча шароитлар яратиб берилаяпти. «Пахтакор» марказий стадиони жаҳон талаблари асосида мукаммал таъмирланди. Бу йилдан пахтакорчилар ўз майдонларидаги ўйинларни ФИФА вакиллари қабул қилган стадионда ўтказишади. «Пахтакор» футбол клуби жамоанинг 40 йиллигини муносиб нишонлаш ҳаракатида. Турфа тадбирлардан иборат сценарийлар ишлаб чиқилган. Аммо командада аҳвол қандай? Жамоага яратилаётган шароитлар ўз йўлига-ю, мухлислар биринчи навбатда натижани талаб этишади. Мавсум сўнггида «Пахтакор» мухлисларини яна изза қилмасмикан? Масаланинг мана шу томонини ўйлаш керак.

Бир нарсани очиқ айтиш керак, жамоага муддат қўйиб, ушбу муҳлат ичида фалон натижаларни қўлга киритишинг шарт, дейиш нотўғри. Шу маънода «Пахтакор»да айнан ўзгаришлар, изланишлар даври кетаётганлигини айтиб ўтишимиз керак. Бироқ изланиш тўғри йўлдан бораяпти, дейишга ҳам асосимиз йўқ. Ўзингиз ўйланг, командани маҳоратли ўйинчилар тарк этаётганлиги тўғри. Баъзилари командада сақлаб қолинган бўлса-да, хаёллари бошқа ёқда. Кўнгилсиз ўйинчидан эса катта нарсаларни кутиш қийин. Бир вақтлар «Пахтакор»да ўйнаш республикамизнинг ҳар бир футболчиси учун орзу эди. Бугун-чи? «Пахтакор»дагиларнинг ўзлари командадан қочиш пайида. Мураббийлар эса қайсидир командага кераксиз бўлиб қолган ўйинчини «Пахтакор»га таклиф этишяпти. Ёшларни тарбиялаш, командага садоқат руҳида ўстириш, иложи борича кекса ўйинчиларнинг ҳурматини жойига қўйиб, нафақага дейиш ўринсиз бўлар, катта футболдан кузатишни ўйлашмайди. «Пахтакор»да ёшлар бор-ку, дейишингиз мумкин. Тўғри бор, лекин майдонга кимлар тушаяпти? Эсингизда бўлса, Федоров, Анлар 16-17 ёшларида бутун Иттифоққа танилганди. Жилкиннинг финтлари қаршисида «Зенит»нинг бутун ҳимоячилари ожиз қолганди. Кечинов мамлакатимизнинг энг ёш ва энг яхши ўйинчиси сифатида тан олинганди. Бугунги ёшларчи? Уларни маҳоратсиз деёлмаймиз. Андрей Акопянц, Афзал Азизов, Даврон Тўрабековлар ўз тенгқурлари орасида ажралиб туришарди. Бироқ асосий таркибга улар кам туширилаяпти, ёки умуман туширилмаяпти. Майдонга тушмаган ўйинчи қандай қилиб ўссин?

Ёки бошқа масала. Илгарилари мамлакатимиз терма командаси асосини пахтакорчилар ташкил этишарди. Бугун, аниқроғи Туркия сафарига фақатгина Бугало чақирилди. Терма команда мураббийлари ҳам ниманидир билишадики, шундай хулосага келишган. Чемпионат бошланмасидан командага таъна тошларини отмоқчи ҳам эмасмиз. Фақатгина истагимиз «Пахтакор»ни кучлилар сафида кўриш. Мамлакатимизнинг энг кўркам стадионида энг кучли жамоаси тўп сурсин, демоқчимиз. Пахтакорчилар бизни тўғри тушунишади, деб ўйлаймиз.

«Пахтакор»нинг кучсизланиши натижасида МҲСК, нафақат Тошкентнинг, балки республикамизнинг энг етакчи жамоаларидан бирига айланди. Бунда аввало Мудофаа Вазирлиги раҳбарларининг футболга муносабати ижобий эканлигини кўрамиз. Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан жамоа шаклланди. Икки мавсумдан буён чемпионликка асосий даъвогарлардан саналмоқда.

МҲСКнинг бу йилги таркиби, ўртоқлик учрашувларида кўрсатган натижалари келажакка умид кўзи билан қарашга ундайди. VI мавсумдаёқ бу жамоани мусобақа жадвалининг юқори поғонасида кўрсак, ажабланмаймиз. Сабаби жамоага ҳаракатчан, маҳоратли ёшлар тўпланишган. Жамоа мураббийлари Рустам Мирсодиқов ва Евгений Валицкийлар муқим таркибни тузишга эришишди. Команда ўз ўйинини топди дейишга асосимиз бор. Бежизга терма командамиз негизи ҳам Марказий Ҳарбий Спорт Клуби жамоаси асосида қурилмади. Республикамизда кучли ўйинчилар етарли. Лекин айнан бир бирини тушунувчи, майдонда ҳар бир тўп учун фаол курашувчи истеъдодлар ансамблини МҲСК мисолида кўраяпмиз. Шундай экан, чемпионликни пойтахтга қайтариш пайти етди. Бунга бугун МҲСК қодир бўлса, эртага «Пахтакор», «Трактор», қолаверса «Чилонзор» имкониятларини оширишлари керак.

Хориж чемпионатларини кузатганмиз. Пойтахт жамоалари узоқ муддат шоҳсупанинг юқори поғонасини вилоят жамоаларига бериб қўйишмаган. Ўша «Спартак», ўша «Реал», ўша «ПСЖ» ёки «Бенфика». Мисолларни истаганча келтириш мумкин. Собиқ Иттифоқ ҳудудида мустақил давлатлар пайдо бўлишгач, барча пойтахт жамоаларига осон бўлмаётир, дейишингиз табиий. Лекин «Спартак» ҳамон биринчи, «Динамо» (Киев)нинг тенги йўқ. Тбилиси динамочилари ҳам Оврўпо кубокларида Гўржистон шарафини ҳимоя этмоқда. Бу йилдан «Арарат», «Нефтчи» (Боку)лар катта майдонларга қайтишди. «Зимбру» эса бизнинг чемпионимизни Москвада тор-мор этди. Минск динамочилари беш йилдан буён пешқадамликни бошқага беришмайди. «Пахтакор» улардан камми? Бу жамоа атрофидагилар қаёққа қарашаяпти, кимдан андоза олишмоқда, «Помир»данми, «Қайрат» данми? Шундай саволлар қаршисида қалбинг ўртанар экан, пойтахт жамоаларидан қайсиси кучайса, ўшанга меҳринг ортади. Осиё кубокларида ҳам тошкентликлар Ўзбекистон шарафини ҳимоя этиши керак, деган хулосага келасан, киши. Тошкентлик мухлислар ҳам хориж жамоалари ўйинини кўришга, кузатишга ҳақли. Бу йил МҲСК шундай умидни рўёбга чиқариши мумкин. «Пахтакор», «Трактор» имкониятларини камситмаган ҳолда шу хулоса ҳақиқатга яқинроқ эканлигига тан берсангиз керак, сиз ҳам.

«Трактор»да яна мураббийлар алмашинуви юз берди. Леткиннинг ортидан командадан кетган шогирдлари қайтишди. Бироқ тракторчилар кучлилар сафидан ўрин олармикин? Олдиндан башорат қилиш қийин, аммо команданинг Малайзия ва Сингапур сафарларида кўрсатган натижалари уларнинг имкониятлари катта эканлигидан далолат беради. Ҳар ҳолда бу мамлакатлар жамоалари кучли дея олмаймиз-у, бироқ сафарда йирик ғалабаларни қўлга киритишни ҳар ким орзу қилса керак. Бунинг устига «Трактор» ҳар доим кучлиларга нисбатан кучли ўйнаган. «Нефтчи» ҳам, «Навбаҳор» ҳам, айниқса «Пахтакор» бу командадан ҳайиқиб майдонга тушган. Фақатгина тракторчилар бир текис ўйин намойиш этишса мақсадга мувофиқ бўларди. Кучли ўйин, йирик мағлубият билан алмашмаслигини хоҳлаймиз. Ўтган йили айнан шу нарса тракторчиларда етишмади. Тошкентда чиройли ғалаба қўлга киритилди. Сафарда эса ўйин «индамай» топширилди.

«Чилонзор» қисқа фурсат ичида қаддини тиклади. Биринчи табақанинг етакчи жамоасига айланди. Ўтган мавсумда эса олий лигага йўлланма олди. Аммо бу командадан биринчи йилиёқ юқори натижаларни талаб этолмаймиз. Нима бўлганда ҳам бу икки лиганинг юки бошқа-бошқа. Ниятимиз команда олий лигада мустаҳкам ўрнашиб олса, бас.

Тошкентда футбол баҳорининг ислари димоқни қитиқламоқда. Оёқларимиз бизга бўйсунмаган ҳолда стадионлар томон етаклайди. Командаларимиз кўпаяверсин. Уларнинг ўйинлари сифати ошсин. Тождорлик насиб этсин. Пойтахт ишқибозлари дилидаги ушбу ниятларни стадионлар атрофларида гуллаётган ўрик гуллари айтиб турибди. Уларни ижобатга айлантиришда эса жамоаларимиз аъзоларига куч, ғайрат тилаймиз.

Комилжон ЖУМАЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ VI МИЛЛИЙ ЧЕМПИОНАТИ ЎЙИНЛАРИ ТАРТИБИ

(Олий лига, биринчи давра)

1-ТУР
18-март, сешанба
1. «Пахтакор» (Тошкент) — «Афросиёб» (Самарқанд)
2. «Навбаҳор» (Наманган) — «Сўғдиёна» (Жиззах)
3. «Насаф» (Қарши) — «Нефтчи» (Фарғона)
4. «Дўстлик» (Тошкент в.) — «Бухоро» (Бухоро)
5. «Зарафшон» (Навоий) — МҲСК (Тошкент)
6. «Атласчи» (Марғилон) — «Трактор» (Тошкент)

19 март, чоршанба
7. «Чилонзор» (Тошкент) — «Андижон» (Андижон)
8. «Косонсой» (Косонсой) — «Хоразм» (Урганч)

2-ТУР
22 март, шанба
9. «Андижон» — «Пахтакор»
10. «Афросиёб» — «Навбаҳор»
11. «Сўғдиёна» — «Насаф»
12. «Нефтчи» — «Дўстлик»
13. «Бухоро» — «Зарафшон»
14. МҲСК — «Атласчи»

23 март, якшанба
15. «Янгиер» (Янгиер) — «Чилонзор»
16. «Трактор» — «Косонсой»

3-ТУР
26 март, чоршанба
17. «Навбаҳор» — «Андижон»
18. «Насаф» — «Афросиёб»
19. «Дўстлик» — «Сўғдиёна»
20. «Зарафшон» — «Нефтчи»
21. «Атласчи» — «Бухоро»

27 март, пайшанба
22. «Пахтакор» — «Янгиер»
23. «Косонсой — МҲСК
24. «Хоразм» — «Трактор»

4-ТУР
30 март, якшанба
25. «Чилонзор» — «Пахтакор»
26. «Андижон» — «Насаф»
27. «Сўғдиёна» — «Зарафшон»
28. «Афросиёб» — «Дўстлик»
29. «Нефтчи» — «Атласчи»

31 март, душанба
30. «Янгиер» — «Навбаҳор»
31. «Бухоро» — «Косонсой»
32. «МҲСК — «Хоразм»

5-ТУР
4 апрель, жума
33. «Насаф» — «Янгиер»
34. «Навбаҳор» — «Чилонзор»
35. «Дўстлик» — «Андижон»
36. «Зарафшон» — «Афросиёб»
37. «Атласчи» — «Сўғдиёна»
38. «Косонсой» — «Нефтчи»
39. «Хоразм» — «Бухоро»
40. «Трактор» — МҲСК

6-ТУР
8 апрель, сешанба
41. «Янгиер» — «Дўстлик»
42. «Чилонзор» — «Насаф»
43. «Андижон» — «Зарафшон»
44. «Афросиёб» — «Атласчи»
45. «Сўғдиёна» — «Косонсой»
46. «Нефтчи» — «Хоразм»
47. «Бухоро» — «Трактор»

9 апрель, чоршанба
48. «Пахтакор» — «Навбаҳор»

7-ТУР
12 апрель, шанба
49. «Зарафшон» — «Янгиер»
50. «Дўстлик» — «Чилонзор»
51. «Атласчи» — «Андижон»
52. «Косонсой» — «Афросиёб»
53. «Хоразм» — «Сўғдиёна»
54. МҲСК — «Бухоро»

13 апрель, якшанба
55. «Насаф» — «Пахтакор»
56. «Трактор» — «Нефтчи»

8-ТУР
18 апрель, жума
57. «Янгиер» — «Атласчи»
58. «Чилонзор» — «Зарафшон»
59. «Навбаҳор» — «Насаф»
60. «Андижон» — «Косонсой»
61. «Афросиёб» — «Косонсой»
62. «Сўғдиёна» — «Трактор»
63. «Нефтчи» — МҲСК

19 апрель, шанба
64. «Пахтакор» — «Дўстлик»

9-ТУР
13 май, сешанба
65. «Косонсой» — «Янгиер»
66. «Атласчи» — «Чилонзор»
67. «Хоразм» — «Андижон»
68. «Трактор» — «Афросиёб»

14 май, чоршанба
69. «Зарафшон» — «Пахтакор»
70. «Дўстлик» — «Навбаҳор»
71. МҲСК — «Сўғдиёна»
72. «Бухоро» — «Нефтчи»

10-ТУР
18 май, якшанба
73. «Янгиер» — «Хоразм»
74. «Пахтакор» — «Атласчи»
75. «Навбаҳор» — «Зарафшон»
76. «Насаф» — «Дўстлик»
77. «Андижон» — «Трактор»
78. «Афросиёб» — МҲСК
79. «Сўғдиёна» — «Бухоро»

19 май, душанба
80. «Чилонзор» — «Косонсой»

11-ТУР
4 июнь, чоршанба
81. «Трактор» — «Янгиер»
82. «Хоразм» — «Чилонзор»
83. «Зарафшон — «Насаф»
84. «Бухоро» — «Афросиёб»

5 июнь, пайшанба
85. «Косонсой» — «Пахтакор»
86. «Атласчи» — «Навбаҳор»
87. МҲСК — «Андижон»
88. «Нефтчи» — «Сўғдиёна»

12-ТУР
8 июнь, якшанба
89. «Чилонзор» — «Трактор»
90. «Насаф» — «Атласчи»
91. «Дўстлик» — «Зарафшон»

9 июнь, душанба
92. «Янгиер» — МҲСК
93. «Пахтакор» — «Хоразм»
94. «Навбаҳор» — «Косонсой»
95. «Андижон» — «Бухоро»
96. «Афросиёб» — «Нефтчи»

13-ТУР
12 июнь, пайшанба
97. «Бухоро» — «Янгиер»
98. «Трактор» — «Пахтакор»
99. «Хоразм» — «Навбаҳор»
100. «Косонсой» — «Насаф»
101. «Атласчи» — «Дўстлик»

13 июнь, жума
102. МҲСК — «Чилонзор»
103. «Нефтчи» — «Андижон»
104. «Сўғдиёна» — «Афросиёб»

14-ТУР
2 июль, чоршанба
105. «Чилонзор» — «Бухоро»
106. «Насаф» — «Хоразм»
107. «Дўстлик» — «Косонсой»
108. «Зарафшон» — «Атласчи»
109. «Андижон» — «Сўғдиёна»

3 июль, пайшанба
110. «Янгиер» — «Нефтчи»
111. «Пахтакор» — МҲСК
112. «Навбаҳор» — «Трактор»

15-ТУР
7 июль, душанба
113. «Сўғдиёна» — «Янгиер»
114. «Нефтчи» — «Чилонзор»
115. «Бухоро» — «Пахтакор»
116. МҲСК — «Навбаҳор»
117. «Хоразм» — «Дўстлик»
118. «Косонсой» — «Зарафшон»
119. «Афросиёб» — «Андижон»

8 июль, сешанба
120. «Трактор» — «Насаф»

16-ТУР
16 июль, чоршанба
121. «Янгиер» — «Афросиёб»
122. «Чилонзор» — «Сўғдиёна»
123. «Дўстлик» — «Трактор»
124. «Зарафшон» — «Хоразм»
125. «Атласчи» — «Косонсой»

17 июль, пайшанба
126. «Пахтакор» — «Нефтчи»
127. «Навбаҳор» — «Бухоро»
128. «Насаф» — МҲСК

17-ТУР
20 июль, якшанба
129. «Андижон» — «Янгиер»
130. «Афросиёб» — «Чилонзор»
131. «Сўғдиёна» — «Пахтакор»
132. «Трактор» — «Зарафшон»
133. «Хоразм» — «Атласчи»

21 июль, душанба
134. «Нефтчи» — «Навбаҳор»
135. «Бухоро» — «Насаф»
136. МҲСК — «Дўстлик»

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲУРМАТЛИ. ҚИЗЛАР

Агар Сиз тикувчилик касбини эгалламоқчи бўлсангиз, хотин-қизлар модали кийимларини бичиш ва тикиш, кийимларни лойиҳалаштириш, моделлаштириш, машинада кашта тикиш сирларини эгалламоқчи бўлсангиз

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИНИНГ РЕСПУБЛИКА КАСБ-ҲУНАР ЛИЦЕЙИГА ЎҚИШГА КИРИНГ

Келишилган шартномалар танлов асосида ўқишга 9 ва 11-синфни тугатган қизлар қабул қилинади.

9-синфни битирган қизлар 2 йил ўқийдилар. Уларга ҳар ойда 917 сўмдан 1150 сўмгача стипендия берилади.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

11-синфни битирган қизлар эса 1 йил ўқийдилар ва ҳар ойда 750 сўмдан ортиқ стипендия берилади.

***КАСБ-ҲУНАР ЛИЦЕЙИНИ** битирганлар эгаллаган касби бўйича малака тоифалари белгиланган диплом оладилар.*

Улар ширкатлар, ижара, хўжалик ҳисобидаги қўшма ва давлат корхоналарида ишлаш имкониятларига эга бўладилар.

ЎЗ ИМКОНИЯТЛАРИНГИЗНИ БОЙ БЕРМАНГ.

Кирувчилар қуйидаги хужжатларни топширишлари лозим:

1. Касб-ҳунар лицейи Бош раҳбари номига ариза
2. Туғилганлиги ҳақида гувоҳнома
3. Турар жойидан маълумотнома
4. 6 дона 3х4 см. ҳажмида фотосурат
5. Танлаган касби бўйича шуғулланиши мумкинлиги ҳақида ёзиб кўрсатилган тиббий маълумотнома (086-У)
6. Ота-онасининг иш жойидан маълумотнома

ЎҚИШ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, М. Мироқилов кўчаси, 68-уй. 38, 58, 67-автобуслар, 4, 7, 9, 24, 28-трамвайлар, 13, 16-троллейбусларнинг «БОБУР БОҒИ» номли бекати.

Телефонлар: 55-78-32, 55-78-30, 55-78-28

РЕСПУБЛИКА КАСБ-ҲУНАР ЛИЦЕЙИ МАЪМУРИЯТИ.

Тошкент оқшоми
Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-28-95, 33-08-74, 36-57-65. факс: (3712) 33-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0147. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 9.060 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.